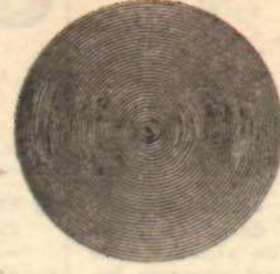

ANT

Sabiha Sertel'in
Nâzım Hikmet
ile ilgili
hâtıraları

Haftalık Dergi • 8 Ekim 1968 • Sayı 93 • 125 Kuruş

13 yılda % **360**

EKMEK SOYGUNU

13 yılda % **256**

buğday fiyatı

13 yılda % **171**

işçi ücreti

ekmek fiyatı

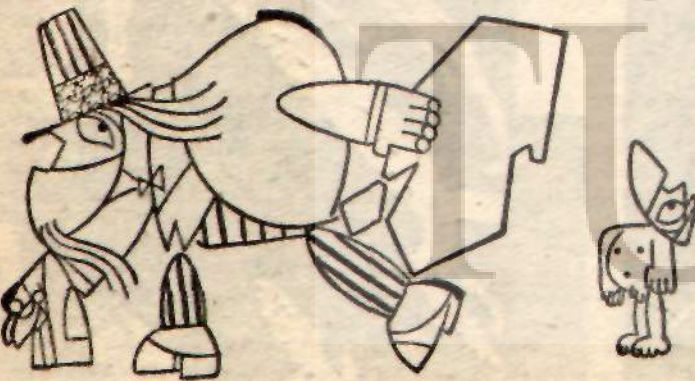
HAFTANIN NOTLARI

«Evet» komedisi

■ Amerikan emperyalizminin kışkırttığı darbe sonunda Yunanistan'da yönetimi ele geçiren askeri cuntanın hazırladığı anayasa için halk oylaması tam bir komedi havası içinde geçmiştir. Sadece «evet» propagandasının yapıldığı ve «hayır» demeye cüret edenlerin şiddetli cezaları tehdit edildiği bu referandumda Yunan halkının yüzde 77'si zorla sandık başına gitmiş ve bunların da yüzde 92,9'si yeni anayasaya «evet» demiştir. Yeni anayasanın temel hak ve hürriyetlerden hiçbirini garanti altına almadığında bütün gözlemler fikir birliği halinde dirler. O kadar ki, New York Times Gazetesi dahi «Referandumun parlamentonun desteğine sahip bir hükümet kurulmasına doğru atılan bir adım olduğunu söylemek bir sahtekârlıktır, çünkü cunta, anayasa tasarımda öngörülen seçimlerin düzenleneceği tarihi geçici bile olsa, belirtmemiştir.» demektedir. Londra'da yayınlanan Sunday Times ise, Cumhuriyetçi Başkan Yardımcısı Adayı Spiro Agnew'in sadece Yunan asıllı olmakla kalmayıp albaylar cuntasının ateşli destekleyicisi olduğunu açıklamıştır.

YUKARDA ALLAH VAR!

Besleme dergiler

■ Yazılı bir soru önergesi üzerine Millî Eğitim Bakanı İsmail Ertom, 1967 yılı bütçesinden «bakanlığa bağlı okul ve müesseselere dağıtılmak üzere» çeyitli dergilere abone olunduğunu ve bunun için 688 bin 398 lira abone parası ödendiğini açıklamıştır. Açıklamadan anlaşıldığına göre 688 bin 398 liranın verildiği dergiler arasında hemen hemen hiçbir ciddi yayın organı bulunmamakta, özellikle iktidarın gâkâkçılığını yapan ve öğrencilere «edukativlik»ten başka bir şey öğretmesi mümkün olmayan yayınlara bu fakir milletin parası peşkeş çekilmektedir.

CIA ajanları

■ Küba'nın başkenti Havana'da yayınlanan «GRANMA» Gazetesi'nde, Küba güvenlik kuruluşlarına 18 CIA ajanını tutukladıkları açıklanmıştır. Bu ajanların Küba ekonomisi, ülkedeki silahlı kuvvetlerin durumu ve ticaret gemilerinin çahşmaları ile ilgili bilgi topladıkları, ajanların hepsinin Küba'ya kanun dışı yollardan giren ajan Manuel Garcia Ramirez tarafından yönetildikleri belirtilmektedir.

Yeni saldırı

■ Kars Öğretmenler Derneği Başkanı'nın polis tarafından tartaklanması üzerine bir bildiri yayınlayan TÖS Genel Merkezi, «bir yanda demokrasi ve insan hakları, mal ve can güvenliği nutukları çekilirken öte yandan polise öğretmen tartaklanmanın hesabı elbette sorulacaktır» demektedir.

Mitingler

■ İzmir'de petro-kimya tesisleri inşaatında çalışan Yapı İş Sendikası'na bağlı 5 bin işçi, büyük bir miting düzenleyerek çalışma güvenliğinin sağlanmasını olmasını protesto etmişlerdir. Mitingte inşaatı yapan Amerikan Foster Wheeler şirketinin şimdiye kadar iş kazaları ile sekiş kişinin ölümüne sebep olduğu, şirketin emek sömürüsüne bir de kaatillik eklendiği belirtilmiştir. İzmir'de ise 4 bin pamuk üreticisi traktörleri ile şehre gelip bir miting yapmışlardır.

Kamu kuruluşları

■ TBMM Kamu İktisadi Tegebbüsleri Karma Komisyonu'nun hazırladığı raporda, 243 kamu iktisadi kuruluşunun, Sanayi Bakanı Mehmet Turgut'un iddialarının aksine verimli olmadığı sonucuna varılmıştır. Önümüzdeki günlerde Senato'da görüşülecek olan 1550 sayılı raporda özellikle bürokrasi ve memur enflasyonu üzerinde durulmakta, «devamında yarar görülmeyen işletmelerin devir ve tasfiyeleri istenmektedir. Böylece halk eliyle yürütülecek bir devlet işletmeciliğine karşı olanların kasıtlı bir şekilde çıkmaza sokarak zarar ettirdikleri bu kamu iktisadi kuruluşlarının özel sektöre devredilmesi için yeni bir fırsat doğmuş olmaktadır.

Kobalt-60 gitti

■ Türk halkını kobay olarak kullanarak atom ışınları ile tahıl zararlılarının temizlenmesi amacıyla İskenderun'da kurulan «ışınlandırma merkezi» için getirilen Kobalt-60 bir gemi ile Amerika'ya iade edilmiştir. İskenderun'da kurulan ışınlandırma merkezinin Türk halkının geleceği için tehlikeli olduğu yolunda ANT'nin başladığı yayın üzerine yetkililer harekete geçmişlerdir.

Toda Raba davası

■ Ünlü yazar Kazancık'ın «Toda Raba» adlı eserinin toplatılmasından sonra eseri dilimize çeviren Ahmet Anşın hakkında T.C.K.'nın 142. maddesini ihlal ettiği ileri sürülerek açılan davanın duruşmasına İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edilmiştir. Duruşmada Anşın'ın avukatı Fehi Muşaffer Amaç, mahkemeden Türk Edebiyatçılar Birliği'nin uygun bulacağı kişilerin bilirsiz olarak görevlendirilmesini istemiştir.

T. Kazan'ın davası

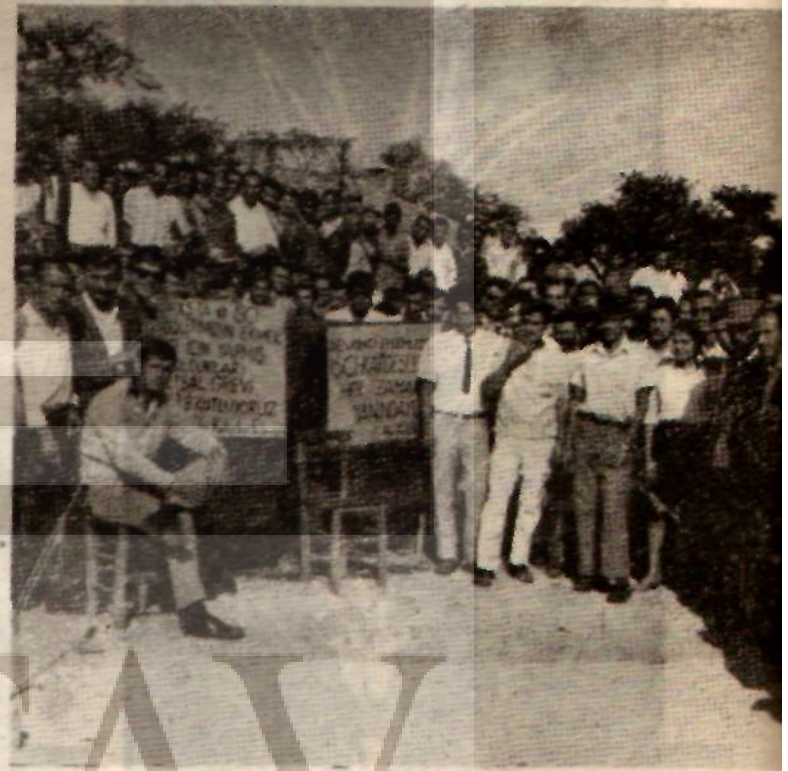
■ TIP Eskişehir İl Başkanı Turgut Kazan hakkında seçimler öncesinde dağıttığı bir broşürden dolayı açılan davanın duruşmasına Eskişehir Asliye Ceza Mahkemesi'nde devam edilmiştir. Kazan, bildiri dağıtmanın suç olmadığını söylemiştir.

Çin'in yıldönümü

■ Çin Halk Cumhuriyeti'nin 19. kuruluş yıldönümü büyük törenlerle kutlanmıştır. Savunma Bakanı Lin Piao, Pekin'de toplanan 500 bin kişi önünde yaptığı konuşmasında, Çin'in her zamankinden daha güçlü olduğunu belirtmiş. Sovyet Rusya'ya da değinerek «Eninde sonunda Amerika ile Rusya'nın dünyayı ikiye bölme kompleksini paramparça edeceğine» demiştir. Başbakan Çu En Lay'ın Rusya'yı Çin sınırları boyunca asker yığmakla suçlayan demecinden sonra ilginç bir safhaya giren Çin-Sovyet çatışmasına, daha sonra Arnavutluk Lideri Enver Hoca da katılmış ve Sovyetler Birliği'ni suçlamıştır.

ANT yargılandı

■ Yunanistan'daki ikinci darbe teşebbüsü üzerine yazdığı «Oyun açığa çıktı» başlıklı yazısında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni tahkir ettiği iddiasıyla T.C.K.'nın 159. maddesine muhalefetten hakkında dava açılan Doğan Özgüden ile o sayıdaki sorumlu müdürümüz Yasar Uçar, 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmışlardır. Duruşmada dergimiz avukatı Müşir Kaya Canpolat, kasıtlı rapor veren bilrkişil Prof. Sulhi Dönmez'in raporunu reddettiğini bildirmiş, bunun üzerine duruşma, savcının sen mütalâası için başka güne bırakılmıştır.

İşçiye karşı jandarma

■ İzmir'de Gazdemir Bucağı'ndaki Betontaş Fabrikası'nda çalışan Yapım İş Sendikası'na bağlı 350 işçi, 16 Eylül 1968 günü greve başlamışlardır. Ancak işverenin isteği üzerine grevin başlamasından beş saat önce fabrika, kanunsuz şekilde jandarmalar tarafından işgal edilmiştir. Bu durum karşısında işçiler fabrika dışında çadırlar kurarak grevi devam ettirmek zorunda kalmışlardır. Grevin üçüncü günü işçilerle patronun adamları arasında çıkan bir kavgaya, fabrikayı işgal eden jandarmalar müdahale ettirilmiş ve 10 işçi süngülerle yaralanmıştır. Kanlı olaydan hemen sonra fabrika kuşatması 300 toplum polisi ile takviye edilmiştir. Grev yapan işçilerin başlıca istekleri, 13.50 Lira olan asgari ücretlerin 20 Lira'ya çıkarılmasından ibarettir. Zabıta kuvvetlerinin zorbalığına rağmen grevi yılmadan sürdüren işçiler kardeş sendikalar ve üniversite öğrencileri tarafından desteklenmektedir. Yukarıda FKF mensupları grevci işçilerle birlikte görüşüyorlar.

Boykotlar başladı

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin açılışı ile birlikte başlayan boykotları, Ortadoğu Teknik Üniversite fakültelerindeki boykotlar izlemiştir. Ortadoğu Teknik Üniversitesinden sonra da 1 Kasım'da açılacak olan Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin boykota girmesi beklenmektedir. Hacettepe Tıp Fakültesi'nde boykotu kırmak için Rektör İhsan Doğramacı büyük çaba harcamaktadır. Boykotçu öğrenciler, ilkbahar boykotlarından sonra üniversite reformu konusunda verilen vadelerin hiçbirinin yerine getirilmediğini ileri sürmekte ve halka dönük bir üniversite için bütün güçleriyle savaşacaklarını bildirmektedirler. (Üniversitelerdeki boykot ve legal hareketleri üzerine yaptığımız soruşturma ve değerlendirmeleri bu hafta 10-11. sayfalarımızda bulacaksınız.)

Meksika'da kıyım!

Meksika'da ilkbahardan beri süregelen öğrenci ayaklanmasının en kanlısı, dünya olimpiyadlarının açılışı yaklaştığı bir sırada olmuş, öğrencilerle askerler arasındaki çarpışmalarda 40 kişi ölmüş, 100 kişi yaralanmıştır. Üniversitelerde reformun gerçekleşmesini isteyen 10 bin kadar öğrenci önce şehrin «Üç Kültür» Meydanı'nda toplanmışlar ve legal altında bulunan Politeknik Okulu'na doğru yürümek istemişlerdir. Tam bu sırada iki askeri helikopter meydana meşaleler atmış, süngülü askerler de meydana kuşatmıştır. Kalabalık içinden birinin ateş etmesi üzerine askerler gençleri yayılım ateşine tutmuşlar ve maki-nellerle taradıkları öğrencilerden 40'i ölmüştür. Bu arada Meksika'da Başkan Gustavo Diaz Ordaz'ın eşi hükümetine karşı bir kurtuluş ordusu kurulduğu ve «Anayasacı Kurtuluş Ordusu» imzasıyla bildiriler yayınladığı açıklanmıştır.

Peru'da darbe

Peru'da ordu, Başkan Fernando Belaunde'nin sivil rejimini devirerek iktidarı ele almıştır. Darbe, Belaunde'nin 11 kişilik yeni bir hükümeti ile bagına getirmesinden tam 10 saat sonra vuku bulmuştur. Cuntanın bildirisinde darbeye sebep olarak, rejimin ahlaki yönden zayıf olması, ulusal zenginliklerin yabancılara terk edilmesi ve maliyedeki düzensizlikler gösterilmektedir. Genelkurmay Başkanı General Juan Velasco Alvarado'nun başkanlığındaki cuntanın, geçenlerde Başkan Belaunde tarafından Standard Oil'e yeni bir petrol imtiyazı verilmesini de Peru'nun ulusal çıkarlarına aykırı saydığı ileri sürülmektedir. Ancak cuntanın sivil yönetimi devirmesi ve askeri rejim kurması karşısında öğrenciler başkent Lima'da direnme hareketlerine girişmişlerdir.

USA'ya sansür yok

Türk kanunlarını hiçe sayarak yerel radyo ve televizyon istasyonları kuran ve yayınlar yapan Amerikalılar şimdi de izin almaya lüzum görmeden çektiikleri filmleri oynatmaya başlamışlardır. USIS tarafından yapılan «Altın Başaklar» adlı film Sonora - 64 buğdayını reklam etmekte olup yakında bütün sinemalarda gösterilecektir.

«Artiz oldu...»

Başın Yayın Genel Müdürlüğü'nün Turizm-Tanıtma Bakanlığından alınarak başbakanlığa bağlanması nedeni geçen hafta içinde anlaşılmıştır. Demirel'in Doğu gezisi sırasında çekilen film geçen haftadan itibaren Ankara sinemalarında programlardan önce gösterilmeye başlanmıştır. Demirel'in sık sık birinci planda görüldüğü film halka eğlenceyi dakikalar geçirilmekte ve seyirciler «Artiz oldu... Demirel artiz oldu...» diye bağırılmaktadır.

Tıp Kongresi

Türkiye İşçi Partisi'nin II Kongresi Spor ve Sergi Sarayında toplanmıştır. Kongreyi Tıp İstanbul II Başkanı Şinasi Kaya bir konuşma ile açmış, daha sonra çalışma raporu okunarak delegeler temsilcilerini bildirmişlerdir. Kongrenin ikinci günü Tıp Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar ile partili milletvekilleri konuşacaklardır. Tıp İstanbul II Kongresi ile ilgili haberleri ANT geniş olarak gelecek sayısında verecektir.

Irgat ve Teneke

Tarsus'u gençlerin sahneye koydukları İRGAT adlı oyun nihayet önümüzdeki hafta İstanbul'da Robert Kolej salonunda temsil edilebilecektir. Bilindiği gibi Tarsus'u gençler Evrensel Barış Şenliği için de İstanbul'a gelmişler, fakat senlik yasaklandığı için geri dönmek zorunda kalmışlardır. (İRGAT'ın Tarsus çevresindeki köylerde ırgatlara oynanmasıyla ilgili bir röportajı bu hafta ANT'nin 14-15 sayfalarında bulacaksınız.) Öte yandan Yaşar Kemal'in ünlü TENEKE adlı oyunu bu yıl Ankara'da halk oyuncuları tarafından oynanacaktır. Tuncel Kurtiz tarafından sahneye konan Teneke'de önemli rolleri Tunca Yönder, Ayberk Çölok, Elif Türkan Öngören, Birgül Yiğit, Tuncer Necmioğlu, Yurdaer Erşan, Faik Sinkilik ve Nevzat Şenol paylaşmaktadır.

İş kazaları arttı

Sosyal Sigortalar Kurumu'na yapılan açıklamaya göre 1963 yılında iş kazaları 79 bin 396 iken 1967 yılında 122 bin 443'e yükselmiştir. Kurum kazaların artışı nedeni hakkında bilgi vermemekteyse de, Kapkaççı işverenlerin iş güvenliğini sağlamaları ve ciddi bir kontrole tabi olmalarını yükünden emekçilerin hayatlarının tehlikeye düştüğü anlaşılmaktadır.

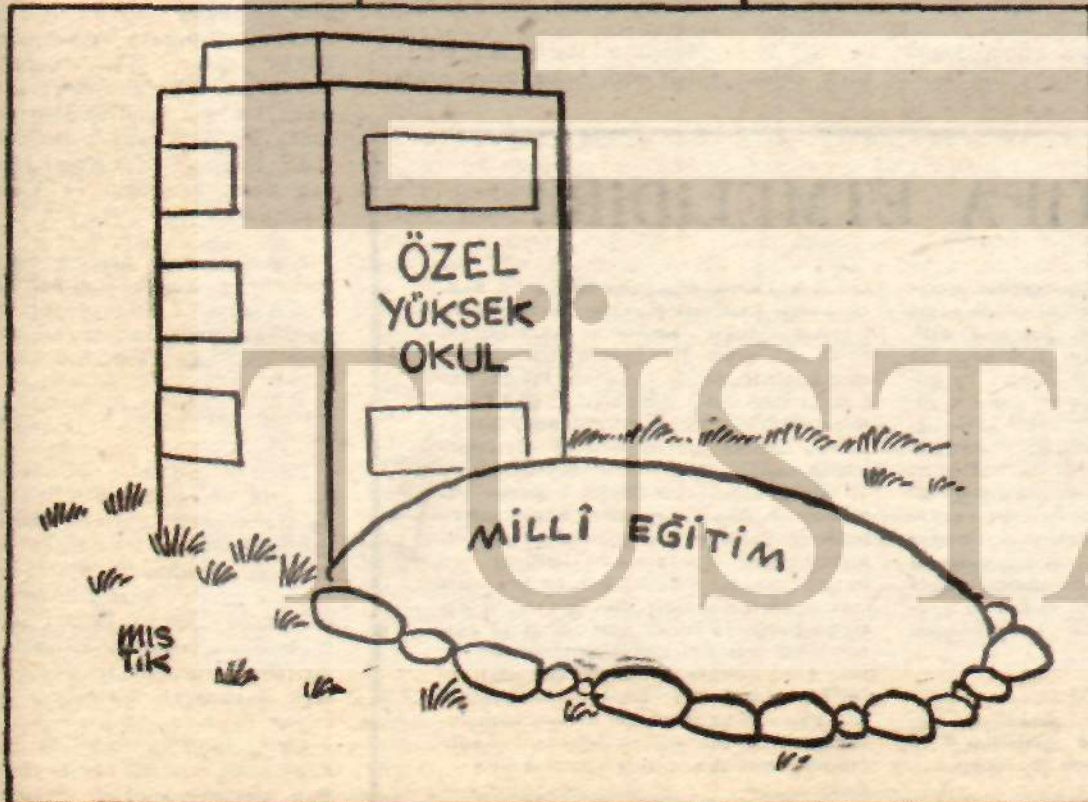
DOĞAN ÖZGÜDEN

Bu bir sansürdür!

TERÖR Tasarısı'nın meclise sevk edilip sevk edilemeyeceği tartışılırken geçen hafta bakanlar kurulu, çok masum gerekçeler altında daha da tehlikeli bir tasarıyı meclise sevk etmiştir. Tasarının adı, «Küçükleri Zararlı Eserlerden ve Yayınlardan Koruma Kanunu Tasarısı'dır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanarak bakanlar kuruluna sevk edilmiş, bakanlar kurulu da gerekli rotüşları yaptıktan sonra meclise göndermiştir. Tasarı kanunlaştığı takdirde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel müdürlüklerden bakanın tayin edeceği birer temsilci ile Adalet Bakanlığı'nın seçeceği bir savcıdan kurulacak olan komisyon, Türkiye'de yayınlanan bütün gazete, dergi, kitap, plak, film, sahne oyunu, radyo ve televizyon programını gözden geçirecek, «18 yaşından küçük çocuklar tarafından okunması sakıncalıdır» gerekçesiyle dilettiği yayını üzerine renkli olarak «sınırlıdır» damgasını vurabilecektir. Bir yayın bu damgayı yedikten sonra artık bir yerden bir yere taşınması, sergilenmesi, her ne şekilde olursa olsun reklamlarının yapılması yasaklanacaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler bir aydan altı aya kadar hapis ve 500 Lira'dan 10 Bin Lira'ya kadar para cezasıyla cezalandırılacaktır. Bu kanuna aykırı hareket edenler, eğer memur iseler, hapis ve para cezasına çarptırıldıktan başka memuriyetten de men edilebileceklerdir.

E VET, tasarının ilk bakışta 18 yaşından küçük çocukların zararlı eserlerden korunması gibi herkeşçe kabul edilebilecek bir amaç taşımaktadır. Ancak Süleyman İktidarı'nın elinde böyle bir kanunun nasıl uygulanabileceğini tahmin etmek için kâhın olmağa lüzum yoktur. Uygulamalar ortadadır. Hele böyle bir kanunun uygulanmasının tamamen bakanların tayin ettiği temsilatör memurlara verildiği düşünülecek olursa, kanun yürürlüğe girdikten sonra Türkiye'de basın özgürlüğünün nasıl ağır bir darbe yiyeceği ve muhalefetin sesinin nasıl kısıllacağı kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Örneğin, tasarının gerekçesinde «Kanun dışı zor metodları ile hak etme yoluna saptıracak eserlerin sınırlandırılması» gibi bir cümle de yer almaktadır. Süleyman Demirel kabinesinin bütün bakanlarının, Türkiye'deki sol hareketleri ve sol yayınları «kanun dışı zor metodları» yapmak ve kullanmakla suçladığı herkesin malûmudur. Bu zihniyetteki bakanların görevlendireceği memurlar, şüphesiz, bütün sol yayınları kanuna aykırı bularak 18 yaşından küçük çocuklar için zararlı ilan edecekler ve mahkemelerde mahkûm ettirecekler bu eserlere «sınırlıdır» damgasını vuracaklardır. Bundan sonra Türkiye'de herhangi bir sol eserin açıkça sergilenmesi, teşhir edilerek satılması, reklamının yapılması imkânsız hale gelecektir.

BÖYLE bir kanun tasarısının parlamentodan geçmesi mümkün müdür? Dergimizin bağlandığı saatlere kadar «Sansür Tasarısı'nın bakanlar kurulundan geçerek meclise verildiği haberi sadece bir iki gazetedeki yayınlanmış, onlar da sütunlar arasında dikkatli çekmeyecek şekilde kaybolmuştur. Ama, solu olsun olmasın, sağduyu sahibi yazarlar ve politikacılar herhalde oynamakta olan oyunun kısa zamanda farkına varacaklar ve gereken tepkiyi göstereceklerdir. Tam seçim yılına girdiği bir sırada böyle bir kanunun çıkartılması, AP dışındaki bütün muhalefet partilerinin de yayım yoluyla propaganda yapma imkânlarını ortadan kaldırmaktadır. İktidar, TRT Kanunu'nun değiştirip bir türlü el atmadığı radyoyu da bu suretle kontrol altına almak imkânına sahip olacaktır. Zira hiçbir program güdümlü komisyonun colursunu almadan radyo ve televizyonda yayınlanamayacaktır. İbnişçe hazırlanan bu tasarının arkasından da uzun süreden beri sözü edilen Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Tasarısı adı altındaki terör tasarısına meclise sevk edilmesi sürpriz sayılmamalıdır. AP iktidarının kurmak istediği bu sansür rejimine karşı bütün yazarlar ve partiler şimdiden savaş açmak zorundadırlar. AP'nin mutlak çoğunluğuna dayanarak bu tasarıyı meclisten geçirmesine imkân verilmemeli, her türlü engellemeye yolu kullanılmamalıdır.

EKMEK SOYGUNU

SÜLEYMAN İktidarının izlediği yanlış ve tutarsız ekonomi politikasının doğal sonucu olarak aradan üç yıl geçmeden yine halkın ekmeği ile oynamaya başlamıştır.

Geçen hafta ilk olarak İstanbul Belediyesi, fırıncıların baskıları neticesinde, ekmeğin kilosunu 112 Kuruş'tan 120 Kuruş'a çıkartmıştır.

Ekmeğin zamları, ekmeğin ham maddesini teşkil eden buğday fiyatındaki ve en büyük ekmeğin tüketicisi olan işçinin ücretindeki artış oranları dikkate alındığında, insafa sığmayacak kadar fazla bir orana ulaşmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nden aldığımız resmi rakamlara göre 1955 yılında ekmeğin buğdayın köylüden alın fiyatı 30 Kuruş iken 1968'de bu fiyat 77 Kuruş'a kadar çıkarak yüzde 256 oranında bir artış göstermiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden aldığımız resmi rakamlara göre İstanbul'da 1955 yılında işçilerin asgari gündeliği 7.60 Lira iken 1968 yılında 11 Lira'ya çıkarak 13 yılda yüzde 171 oranında artış göstermiştir.

Buna karşılık İstanbul'da ekmeğin kilosu 1955 yılında 33.33 kuruş iken 13 yılda yüzde 360 oranında artış kaydederek son zamlarla 1968 yılında 120 Kuruş'a yükselmiştir.

Bu rakamlardan da anlaşıldığı gibi, buğday üreticisinin alınlarına verilen fiyat artışı ile ekmeğin tüketicisi işçinin ücretine verilen zammın karşılık ekmeğin fiyatındaki artış astronomik bir görünüş arz etmektedir.

İstanbul'da ekmeğin fiyatlarının yapılan son zam, Belediye Daimi Encümeni'nde bir TİP'li üyenin şiddetli muhalefetine karşılık sekiz daire müdürünün direkt, üç CHP'li üyenin de dolaylı desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bilindiği gibi fırın sahiplerinin zam talepleri ilk defa ağustos ayında belediyeye intikal ettirilmiştir ve Belediye Başkanı Fahri Atabey de ekmeğin fiyatını yine 70 Kuruş'a bırakmak,

Halkın ekmeği ile yine oynamaya başladılar

buna karşılık gramajını 580'e düşürmek suretiyle zammı gerçekleştirmeye başlamıştır. Belediye Daimi Encümeni'nde TİP'li üye Can Açıkgöz zam teklifine şiddetle muhalefet etmiş, CHP'li Metin Tüzün de kendisini desteklemiş, buna karşılık diğer iki CHP'li üye, Eşref Derinçay ile Refik Belgil zammın esas itibarıyla karşı çıkmamışlar, zammın 665 Gram 80 Kuruş üzerinden gerçekleştirilmesini istemişlerdir. Zam üzerindeki tartışmalar üç gün sürmüş, fakat TİP'li belediye meclis üyelerinin ekmeğin zammına karşı vatandaşlardan, 15.458 imzalı bir dilekçe getirmeleri üzerine Belediye Başkanı Fahri Atabey de, CHP'li üyeler de zammın karşı çıkmak zorunda kalmışlardır.

Ancak zammın ne bahasına olursa olsun kopartmaya kararlı bulunan fırıncıların baskısı karşısında Belediye Başkanı Atabey, zammın politik bakımdan kendisi aleyhinde yaratacağı tepkiyi düşünerek meseleyi vilayete intikal ettirmiştir. Vilayette Vali, Belediye Başkanı ve fırıncıların katıldığı bir toplantı yapılmış ve ekmeğin fiyatının üç kişilik bir bilim kurulu tarafından tesbit edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bilim Kurulu diye bir araya getirilen üç kişi ise zamdan çıkarılan kapitalistlerden başka kimse değildir. Nitekim Bilim Kurulu'na Ticaret Odası Temsilcisi olarak Şark Un Değirmenleri Sahibi Nurettin Baban, Sanayi Odası temsilcisi olarak Trakya Yağ Fabrikası Sahibi Lemi İğmen, Ticaret Borsası Temsilcisi olarak yağ işleminde yumurta tüccarı Hasan Pabuççu seçilmişlerdir.

Bilim Kurulu (!) yaptığı çalışmalar sonunda ekmeğin kilosunun 120 Kuruş'a çıkartılmasına karar vermiştir.

Bilim Kurulu çalışmaları devam ederken Belediye Daimi Encümeni'nde TİP Temsilcisi Can Açıkgöz, bir emrivakı ile karşılaşmamak için Belediye Başkanını dört defa izahat vermeğe davet etmiş, fakat bu talep her defasında da encüme başkanlık yapan Belediye Başkanı Yardımcısı Arif Akşehirlioğlu tarafından reddedilmiştir.

Bunun üzerine Belediye Meclisinin 1 Ekim'deki toplantısında TİP'li üyelerden Necia Fertan başkanlığa bir önerge vererek belediye başkanından ekmeğin zammı konusunda bilgi istemiştir. Bu talebe karşı belediye

CHP'lerden destek alıp ekmeğe zam yapan AP'li Belediye Başkanı Atabey

diye meclisinin CHP'li başkanı Sedat Börekoğlu meselenin 4 Ekim cuma günü görüşüleceğini bildirmiştir.

Ne var ki, mesele belediye meclisinde görüşülmeden 2 Ekim günü Belediye Daimi Encümeni gündeminin en altına ekmeğin zammı konusu alelacele eklenmiş ve emrivakı yapılmıştır.

Ekmeğin fiyatının tesbiti yetkisini Belediyeler Kanunu'na göre elinde tutan Belediye Daimi Encümeni 2 Ekim toplantısında ekmeğin fiyatının 625 Gram üzerinden 75 Kuruş olarak tesbit edilmesini, yani kilosunun 112 Kuruş'tan 120 Kuruş'a çıkartılmasını kararlaştırmıştır.

Belediye Encümeni'nin bu toplantısında CHP'li üyelerin tutumu çalkantılı, anlayışsızla bağdaşmayacak bir şekilde olmuştur.

Belediye Meclisi'nin tabii üyeleri olan sekiz daire müdürü

CAN AÇIKGÖZ
-TİP Halkın rızasını savunuyor-

ekmeğin zammına taraftar olduklarını bildirmişlerdir. Çoğunluk daire müdürlerinde olduğu için zammın nasıl olsa geçirileceğini farkeden TİP'li Can Açıkgöz, meseleyi tekrar halkoyuna intikal ettirip zammın önlemek üzere baskı yapma imkânını sağlamak amacıyla görüşmeler bir kaç gün ertelenmesini istemiştir. Fakat, zammın edostlar alıp verişte görünümlerinden karşı çıkan CHP'li üyeler ahdında zammın karşı olmadıkları için bu kamuoyu baskısına meydan vermeden meselenin derhal karara bağlanmasında ısrar etmişler ve kendilerinin göstermelik muhalefetine karşılık daire müdürlerinin oylarıyla zammın kabulünü sağlamışlardır.

Belediye Meclisi'nde çoğunluğu teşkil eden CHP'li üyelerin ekmeğin zammına karşı olmalarına samimiyetli bakımdan imkân yoktur. Zira belediye meclisi'nin CHP'li üyeleri arasında bir çok kapitalistler yanında üç de fırıncı bulunmaktadır. Bunlar Orhan Keçeli, Hasan Basri Kuzuoğlu ve Yusuf Kansız'dır.

Ekmeğin zammı üzerine rapor hazırlayan kapitalistlerden kurulu sözlüme bilim heyeti de incelemelerinde sadece bir kaç fırın sahibinin verdikleri düzmece hesaplara dayanmıştır. Üstelik rapor bir çok çelişme ile doludur.

Ekmeğin zammı encümünde ilk defa görüşülürken TİP'li üye fırıncıların esasen düşük gramajla ekmeğin çıkartarak fiilen zam yaptıklarını, ayrıca bir zammın gerek olmadığını söylemiş, buna karşılık İktisat İşleri Müdürü, «Bunlar istisnalar»dır. Biz kararımızı resmi kayıtlara dayanarak vereceğiz» demiştir.

Oysa, bilim kurulu (!) nun hazırladığı raporda resmi kayıtlara dayanılmamıştır. Örneğin,

FARUK SÜKAN İSTİFA ETMELİDİR!

TEKNİK Üniversite olaylarının Millet Meclisi'nde görüşülmesi sırasında İçişleri Bakanı Faruk Sükan tarafından TİP'e yöneltilen bakaiz suçlamalar karşısında TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar bir demec vererek Faruk Sükan'ı istifaya davet etmiştir.

Aybar'ın demeci özetle şöyledir: «Son olaylar İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın isgal ettiği mevkiden bir an önce uzaklaştırılmasını siyasi ve ahlaki bir zorunluluk haline getirmiştir.

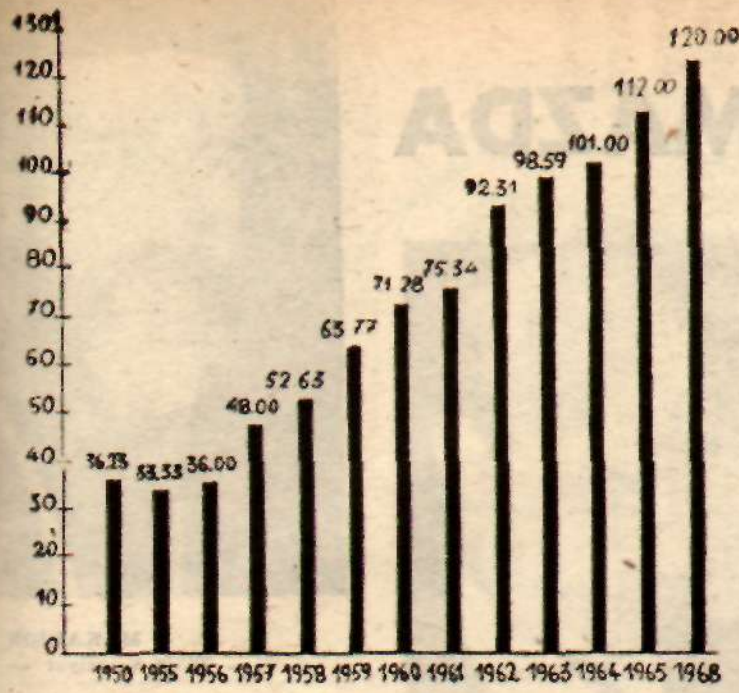
Gerçekten İstanbul Teknik Üniversite Öğrenci Yurdu'nun basılması ve bir genç ölümüne sebep olunması, Konya olayları ve daha önce Eskişehir'de cereyan etmiş ve duruma sonunda tertip olduğu meydana çıkmış olaylardan sonra Bay Faruk Sükan'ın İçişleri Bakanı olarak kalmasında büyük mahzur vardır. 351 sayılı kanuna göre Teknik Üni-

versite Öğrenci Yurdu üniversitenin ayrılmaz bir parçasıdır ve üniversite idari ve ilmi özerkliği içinde müfalea edilmesi gereken bir konudur. Rektörün 351 sayılı kanundan habersiz olması ve yürürlükten kalkmış 5375 sayılı kanuna göre yurdun üniversiteye dahil olmadığı yolunda beyanda bulunması, onun da sorumluluğunu gerektiren bir husustur. Beri yandan vilayette bu hususun rektörden sorulmuş olması, öğrenci yurduna bir başkanın hazırlanmakta olduğunu delildir. Nihayet toplum zabıtası kurulması hakkındaki kanunun birinci maddesi, toplum polisinin nizamı ve asayiş demokratik yollarda koruyacağını yazmaktadır.

Demokratik bir anayasanın yürürlükte olduğu ülkemizde polisin Himmeler'in SS kütaları haline getirilmesi ve faşist metodların kullanılması suçtur.

Bay Faruk Sükan'ın bütün bu anayasa dışı faaliyetlerin baş tertipçisi ve ieracı olduğu mahkeme kararlarıyla sabit olmuştur. Kendisinin bakanlıktan uzaklaştırılması, iç huzurun ihyası, İktidarla muhalefet arasındaki ilişkilerin normalleşmesi için zorunludur. Bunda bizzat İktidar partisi için de sayılamayacak kadar çok faydalar mevcuttur.

Önümüzdeki yıl büyük seçimler yapılacaktır. Büyük seçimlere bütün partilerin güvenlik ve huzur içinde gidebilmeleri, yurdumuzda siyasi istikrar ve huzurun sağlanabilmesi için başlıca şart olarak görülmektedir. Bundan dolayı da, siyasi partilere tuzak hazırladığı ve emniyet kuvvetlerini kendi partizan emellerine göre kullanmayı üyad edindiği sabit olmuş bulunan bir İçişleri Bakanı'nın görevde kalması son derece mahzurludur. B. Faruk Sükan İçişleri bakanlığından mutlaka uzaklaştırılmalıdır.»

1950'den 1968'e kadar bir kilo ekmeğin fiyatında yapılan yükselmeler yukarıdaki grafikte açıkça görülmektedir.

bütün fırınlar resmi kayıtlarında 12 işçi çalıştırdıklarını beyan ederlerken, bilim kurulu, fırınların aslında 17 işçi çalıştırdığını, sigorta priminden tasarruf etmek için beşini bordroda göstermediğini, maliyet hesabının 17 işçi üzerinden yapılması gerektiği görüşünü savunmuştur.

Yine bilim kurulu raporunda fırıncıların 24 çuval un için 75 Lira'lık odun kullandıkları be-

lirtilmektedir. Oysa fırınların yüzde 60'ından fazlası fabrikasyon olarak çalışmakta ve fuel-oil kullanmaktadır. Bu fırınlara yakıt gideri 50 Lira'dır. Hele yannuş yağ kullananlarda yakıt masrafı 40 Lira'ya kadar düşmektedir.

Bilim kurulu raporunda kürek, pasa bezi, nakliye masrafları ile muhasip, kâtip ücretlerinde de şişirine rakamlar kullanılmıştır. Örneğin un nakliyesi olarak çuval başına 80 Kuruş gösterilmiştir. Oysa nakliye ücreti daha üç ay önce en fazla 70 Kuruş olarak tesbit edilmiştir. Kaldı ki, bir çok un değirmenleri unu fırınlara ücret almadan kendileri nakletmektedirler.

Raporda ondalıklar da yüksek tutulmuş, 4-8 kuruş arasında gösterilmiştir. Oysa fırınlar hiçbir zaman bayilere bu ondalığı vermemekte, hattâ Üsküdar'da 2 Kuruş ondalık verilmektedir.

İşçi ücretlerine ise, maliyete tesir etmeyecek bir zamlanmış, ancak bunlar da kağıt üzerinde kalmıştır. Bir çok yerde, toplu sözleşme ile saptanan ücretler uygulanmamaktadır.

Böyle şişirme rakamlarla dolu raporun doğru dürüst incelenmesine dahi meydan verilmeyen AP'nin Belediye Başkanı Fahri Atabey'in ve CHP'nin üyelerin oyunlarıyla ekmeğin zammı belediye encümeninden geçirilmiştir.

Ekmeğin fiyatına yapılan zamlar İstanbul halkının cebinden 325 fırıncıya haksız olarak 40 milyon lira civarında bir kârın aktarılması karşısında TİP Belediye Meclisi Grubu bir önerge vererek ekmeğin zammını olup bittiye getirildiğini, İstanbul'un fakir fukara halkının yegâne yiyecek maddesi olan ekmeğin fiyatının sorumsuzca tesbit edildiğini bildirmiş, konunun yeniden encümene sevk edilerek alınacak yeni karara kadar bu zammın uygulanmamasını istemiştir.

Ayrıca TİP'li ekmeğin zammının kaldırılmasına karşı imza kampanyası açmışlardır. Al-dıkları zammı elden kaçırmak korkusuna düşen fırıncılar bu defa zorbalığa kalkmışlar ve imza toplayan TİP üyelerinden Tektaş Ağaoğlu ile Cemile Çerçel'i Ortaköy'de dövdürmüşlerdir.

Türk halkının ekmeğiyle oynandığı şu günlerde bütün sorunlarını kafalarına yerleş-

tirmeleri gereken bazı gerçekler vardır:

Türk halkı dünyanın hiçbir yerinde rastlanmayacak miktarda ekmeğin tüketmektedir. Türkiye'de bir insanın yıllık tahıl tüketimi 268 kilodur. Bu oran köylerde 400 kiloyu bulmaktadır. Türk halkının et, süt, yumurta ve meyve gibi yiyeceklerden yoksun olması, ekmeğin en önemli besin maddesi haline gelmesi ve bu bozuk beslenme yeni kuşakların her bakımdan eskilerden daha güçsüz yetişmeleri sonucunu doğurmuştur.

Başka ülkelerde et, süt, yumurta gibi temel besinlerin bol ve ucuz sağlanabilmesi için ciddi tedbirler alınır, ülkeler arası anlaşmalar imzalanırken, Türkiye'de halkın ekmeğiyle hiç çekinmeden oynanmaktadır.

Türkiye'de büyük çapta ekmeğin israfi olduğu bilimsel raporlarla tesbit edilmiştir. Bu israfın önlenmesi yönünde hiçbir tedbir alınmazken, ekmeğin kalitesi tamamen fırıncıların insafına bırakılmış, halkın bu en önemli besin maddesini bazı devlet kuruluşları dahi kendi çıkarları için kullanmayı denemiştir.

Türk halkına pahalı şeker yediren ve ürettiği malı dış

pazarlarda satamayan şeker şirketi, bilim adamlarının karşı görüşlerine rağmen, ekmeğe şeker karıştırmayı planlamıştır. Oysa ekmeğe şeker karıştırmamın beslenme bakımından hiçbir yararı yoktur. Çünkü ekmeğe şeker katmak, bir açıdan şekere şeker katmaktan başka bir şey değildir. Üstelik ekmeğe de pahalılandıracaktır.

Milyonlarca İraki dövize, büyük reklama rağmen Sonora-64 denilen Amerikan tohumluk buğdayı beklenen sonucu vermemiş ve rekor bu yıl yüzde 15-30 oranında düşmüştür. Bu da, buğday üretiminin maliyetini artırmıştır. Çünkü Sonora-64 tohumu Amerika'dan ithal edilen gübreye ve ilaçlara beslenmektedir. Yani kökü Amerika'dadır.

Bu maliyet artışı, güpheşiz önümüzdeki aylarda ekmeğin fiyatlarında da misliyle yansıyacak ve bütün Türkiye'de ekmeğin fiyatlarıyla yeniden oynanacaktır.

Süleyman İktidarı, büyük bir sorumsuzluk içinde halkın ekmeğiyle oynamakta ve fırıncılara zamlar vererek, tahıl fiyatlarını ayarlayarak ekmeğin sorununu çözümlenmeye çalışmakta-

da, kurgunları sikanın da yanına kaldı. Daha ilk günlerde Komünizmle Mücadele Cemiyetleri kışvesi altında Vatan Cepheleleri bütün yurtta tez günlerde kuruldu. Büyüdü, geliştirildi. Vatan Cepheleleri gludî camilerde. Bizim şimdi gludî camilerdeki Vatan Cephelelerinden haberimiz oluyor. Halbuki AP kurulduğu günden bu yana camilerde de Vatan Cepheleleri kurulmaya başlanmış. AP kurulduğundan bu yana da bir milis gücü kurmaya başladı. Dünyada hiç bir iktidar halk kütlesini muhalifleri üstüne binlerce camide verdirdiği vaizlerle, gazetelerle, kürsülerde, meydanlarda çektiği nutuklarla böylesine kışkırtmaz. Yıllardır AP iktidarı her Allahın günü binlerce camide halkı büyük bir katliama çağırıyor. Bu olacak iş değil. Bunu Menderes de yaptı ama, ilk günlerde değil, son günlerinde, bıçak kemiğe dayandırmışken...

Süleyman Bey'e de kurban kesmeler başladı. Menderese yapılan övgülere benzer övgülere besleme basın gene başladı.

Süleyman Bey'e armağanlar başladı. Erzurum Hinti ilçesinde, dünyada sayısı ancak on iki tane olan Kolutosa cinsi at-tan ona bir kır at armağanı eylediler. Yakında deve kurbanları başlayacak. Yakında bazı gözük dönmüş çok partizan babalar Süleyman Beyin ayakları dibinde çocuklarını kurban etmeye kalkacaklar. Hintlilerden bizim neyimiz eksik ki. Orada bir harika baraj yapılıken on iki yagında bir çocuk kurban kesmişler baraja... Biz de yaparız. Bizim yeni demokrasinin Menderes demokrasinden neyi eksik ki, yakında on iki yagında bir çocuğu bir baba...

Evet, Menderes İktidarının son günlerinde delikanlıları kurgunlamış. Emeksize öldürmüştü. Süleyman İktidarının ilk günlerinde Üniversite bastırılıp delikanlılar döğdürülüp öldürülüyor. İlk günleri diyelim de ilk günleri olsun... Her şey çok hızla sonuca doğru gidiyor. Bunu herkes görüyor. Herkes görüyor da seyrediyor. Bu azınlığa bir dur diyen yok. Süleyman İktidarı kıl üstünde duruyor. Bir ayağının sürçmesine bakar. Bir enfilyasyon, bir ekonomik bozukluk, tabii bundan daha beter, yıkılırır onu. Pek bütün bu kör kör parmağın gözünü neden görmezler Süleyman Beyler? Görmezler de Anayasaya sıkı sıkıya sarılsınlar? Onlar için tek kurtuluş yolu, cankurtaran simidi Anayasadır.

Binnisler bir alamete gidiyorlar kıyamte. Varın gitsinler, kavgısı bize mi düş-tü? Böyle mi diyelim?

Oysa, bir çok ülkede ekmeğin sorunu tek yolla çözümlenmiştir: Ekmeğin kombinaları kurmak...

Aracıları ortadan kaldırarak doğrudan doğruya ofisten yada üreticiden kombinaların alacağı buğday bir kapıdan girip öbür kapıdan besleyici değeri olan ve sağlık kurallarına uygun bulunan bir ekmeğin olarak çıkacaktır. Ekmeğin içine karıştırılacak baklagiller, protein, süt tozu ve vitaminlerle halkın gerçekten beslenmesi sağlanmıştır. Fırın işçileri bu ekmeğin kombinalarında daha iyi şartlarla çalışma imkânı bulacak ve halk buğday ekmeği ortalama bir hesaplama 50 kuruş'a yiyebilecektir. Fırın sahiplerine gelince onlar da bu-tüne kadar halkın ekmeğinden vurdukları paralarla başka alanlarda çalışma imkânları arayıp bulabilirler.

Ama Süleyman İktidarı'nın defterinde böyle şeyler yoktur ve halkın ekmeğiyle oynanan oyun sürüp gidecektir.

Ta ki, TİP'li Can Akıkgöz gibi gerçek halk temsilcileri belediye meclislerinde ve yasama meclislerinde çoğunluğu sağlayınca kadar...

KURBAN

Yaşar Kemal

TİP Kurultayı neleri görüşecek?

Türkiye İşçi Partisi Genel Yürütme Kurulu önceki cumartesi ve pazar günleri Ankara'da toplanarak büyük kongre ile ilgili çalışmalarda bulunmuştur.

Cekoslovakya Olayları ile «Hürriyetçi Sosyalizm» kavramının geniş çapta tartışıldığı genel yönetim kurulu toplantısında, daha önce 26 Ekim'de yapılması kararlaştırılan büyük kongrenin salon teminindeki güçlükler dolayısıyla kasım ayına ertelenmesine karar verilmiştir.

Yine toplantıda alınan kararlara göre genel yönetim kurulu şu hususların büyük kongrede görüşülmesini teklif edecektir:

1. Gençlik sorunu.
2. Son zamanlarda daha belirgin hale gelen dinin siyasete âlet edilmesi ve irtica kuvvetlerinin iktidara desteklenmesiyle bunlara bağlı olarak yaygınlaşan irtica hareketi.
3. Kredi dağıtımı ve küçük üreticinin korunması.
4. Anayasamızın muhtelif maddelerinde vatan-daglara tanıdığı hakların kullanılarak (toplu beyan, miting, gösteri yürüyüşleri v.b.) savunulması.
5. Ortak Pazar ve NATO'dan çıkılması.
6. İkinci Büyük Kongre'nin kararlarında kesin ifadesini bulmuş olan ikinci kurtuluş ve sosyalizm için mücadelenin halka daha çok mal edilmesi.
7. Doğu sorunu.

KIBRIS SORUNU YİNE ÇIKMAZDA

KIBRIS'ta ilgili ikili görüşmeler, geçen hafta pazartesi günü, Lefkoşe Türk kesimindeki Denktaş'ın evinde yapılan son buluşma ile çıkmaza saplanmıştır.

Görüşmelerin ikinci raundu 29 Ağustos'ta başlamış ve Rum Temsilciler Meclisi Başkanı Glafkos Klerides ile Türk Cemaat Meclisi Başkanı Rauf Denktaş birer hafta arayla birbirlerini evlerinde ziyaret etmişlerdir. Ada için yeni bir anayasa tesbit etmek amacıyla yapılan görüşmeler büyük bir gizlilik içinde, Ankara ve Atina'nın verdiği direktiflerin ışığı altında geçen hafta pazartesi gününe kadar devam etmiştir.

Ankara, görüşmeler hakkında basına haber vermezken, Atina anlaşmaya varılana kadar görüşmeler ile ilgili haberlerin yayınlanmasını yasaklamıştır.

Denktaş ile Klerides, anlaşmaya varmak yada anlaşmanın suya düştüğünü açıklayabilmek için bir aykır bir süre istemişlerdir.

Atina Cuntası, İskandinav ülkelerini ziyaretinden sonra Atina'ya uğradığı sırada Makarios'a «Kıbrıs için Türkiye ile savaşmayacağını» bildirirken, Ankara'ya gelen Denktaş'a «Atina'da Makarios'a verilen direktiflere benzer bir takım tekliflerde bulunulmuş ve «Fanatiklerin istediği şeyler için Kıbrıs'ta belirecek gerginlik üzerine donanma ve hava kuvvetlerini harekete geçirmek gücü olursu» denilmiştir. Böylece, Amerika'nın baskısı ile Atina ve Ankara'nın Kıbrıs meselesini çözümlmek için bir takım zoraki aşgari müsterekler bulma çabasına düşmüş oldukları meydana çıkmıştır.

Bütün bunlara rağmen, Kıbrıs'taki Rum ve Türk toplumları arasındaki görüşmelerde arpa boyu gelişme kaydedilmemiş, zaman silahlı çatışmadan yana yürümüşür. Görüşmelerde üzerinde durulan fakat bir türlü çıkar yol bulunamayan sorunlar şöyle sıralanmaktadır:

Rumlar, ileride anayasanın yeniden gözden geçirilmesini ve değiştirilmesini önlemek için, Türklere tanınacak hakların anayasanın içinde değil de bir ekte gösterilmesini de ileri sürmektedirler.

YÖNETİM

Yasama konusunda Rumlar, her iki toplumun eşit hakları olmasında ısrar ederlerken, Türklere bazı kanunları veto etme hakkı tanınmasını, memuriyet ve polis kadrolarının yüzde 18'inin Türklere verilmesini istemektedirler. Makarios, veto hakkı verilmesine yanaşmamakta, fakat eskiden yüzde 30 olan memuriyet kontenjanının yüzde 18'e indirilmesini kabullenmiş görünmektedir.

Denktaş - Klerides görüşmelerinin çıkmaza saplanmasında en büyük rolü yönetim sorunları oynamıştır. Kıbrıs küçük bir ada olmasına rağmen, Rumlar, merkezi sistemden uzaklaşmasından yanadırlar. Mahalli sınırları çizip, Türklere çoğunluk olduğu yerlerde yönetimin onlara bırakılması halinde, Makarios'un bu teklifi Türklere kabul edilecektir. Fakat, bilindiği gibi 1960'dan sonra, belediyelerin bölünmesi taraflar arasındaki çatışmalarda büyük etken olmuştur.

GÜVENLİK KUVVETİ

Denktaş, çoğunluğu Türk olan bölgelerde polisin yalnız Türklere kurulmasını istemektedir. Rumlar ise, ortak

bir polis kuvveti kurulması tezini savunmaktadırlar. Rumlar, Türk bölgelerinde Rum polisinin bulunmamasını kabul etmemekte ve böylece bu konuda anlaşmaya varmak imkânsızlaşmaktadır.

GARANTİLER

Türk ve Rum temsilcileri arasındaki görüşmelerde 1960 Garanti Anlaşması'nın ele alınması önlenmiştir. Çünkü, bu konuyu garanti anlaşmasına imza koyan ülkeler temsilcilerinin bir araya gelip bir sonuca bağlaması gerekmektedir. Ankara, garanti anlaşmasını geçerli saymaya devam ederken, Atina ve Lefkoşe böyle bir anlaşmayı tanımadığını bir çok defa ilân etmiş bulunmaktadır.

Bu konuda anlaşmaya varılabilmesi için, Türkiye'nin müdahale hakkından vazgeçmesi gerekmektedir ki, bunu Demirel Hükümeti hiçbir zaman göze alamayacaktır. Çünkü, müdahale hakkı varken Kıbrıs'a müdahale edemeyen Türkiye, garanti anlaşması yürürlükten kalktıktan sonra tamamen çaresiz kalacaktır.

ÜSLER SORUNU

Garantör devlet durumundaki İngiltere'nin Kıbrıs'ta elinde bulundurduğu Episkopi, Akrotiri ve Dikelya üsleri Orta Doğu ve Avrupa'daki son bunalımdan sonra takviye edilmiştir. İngiltere'nin bugünkü koşullar içinde garantör devlet

RAUF DENKTAŞ
— Başarısız diyalog —

rolünden sıyrılarak, üsleri terk etmesi beklenemez. Ashında, ne Türkiye, ne de Yunanistan İngiltere'nin Kıbrıs'taki üslerini boşaltması gerektiğini bugüne kadar ısrar etmiş ve böyle bir talepte bulunmuştur.

Rumlar, garanti anlaşması ile ilgili yeni bir anlaşmada Kıbrıs'taki Türk alayının geri çekilmesini isteyecektir. Çünkü garanti anlaşmasının kaldırılmasına rağmen adada Türk kuvveti bulundurulması, bir noktada garanti anlaşmasının kaldırılmadığı anlamını taşıyacaktır.

MAKARIOS
— Tâviz vermiyor —

ENOSİS

Görünüş Rumların Enosis'ten, Türklere de bağımsız veya ikiye bölünmüş bir Kıbrıs tezinden vazgeçtikleri yolundadır. Atina, Kıbrıs sorununa karışmak istemediğini kesin olarak belirtmiştir amma, bu hiç bir zaman Enosis'ten vazgeçildiği anlamına alınmamalıdır. Bu arada, Türklere arasındaki fanatikler de, Rumlar ile bir arada yaşamak için bulunacak yeni formülün kısa ömürlü olacağını ve toplumların bugün olmazsa, pek kısa bir süre sonra birbirleriyle çatışacaklarına inandıklarından, Türkiye'ye bağlı bir Kıbrıs Türk toplumu kurulması yolundaki çalışmalara ara verilmemesini savunmaktadırlar.

CUMHURBAŞKANLIĞI

Geçen aylara kadar fanatik bir lider olarak görünen Denktaş bugün artık, Aralık olaylarından sonra kurulan direnme örgütlerinin desteğini kaybetmiştir. Hatta bu gruplar Denktaş'a, Ankara'ya cephe alarak taksimde ısrar etmesi için baskı yapmaktadırlar.

Türk toplumunda Dr. Küçük sembolik olarak görevine devam ederken, Rum toplumunda kurulacak yeni düzende Cumhurbaşkanı kim olacağı yolunda bugünden tartışmalar açılmıştır. Makarios'un politik hayattan çekilerek, dini bir lider olarak yaşantısını sürdürmeye karar verdiği söylenmektedir. Makarios, sahnedan çekildiğinde Cumhurbaşkanı için Rum toplumunun adayı, Makarios ile ikili görüşmeler yüzünden anlaşmazlığa düşen Klerides'tir. Fakat, Makarios'un yarın ne yapacağı bilinmediğinden Cumhurbaşkanı konusuna bugünden tahminlerde bulunmak oldukça güçtür.

Sonuç olarak, bugün Kıbrıs sorunu tam bir çıkmaza saplanmıştır. Bu çıkmazdan kurtulmanın yolu ise yalvarına doğru kendini belli edecektir.

Yuvaların yuvasına yapanların yuvasını yapacağız

SON diye bir ceride var ya... Killing' M, Mafia'nı, baldır-bacaklı... Orda, 24 günkü (Eylül, 1968) sayısında çıktı bu haber: İlkokula hazırlanan bu çocuklara resim, müzik, okuma-yazma, sayı bilimi, güzel türkçe konuşmak... piyano dersi filân verilmektedir... Günde biri saat 10'da kahvaltı, öğleyin yemek, ve saat 15'de yine kahvaltı olmak üzere üç öğün yemek verilen, küçük (milyoner) çocuklar için ailelerinden 75 lira, okula gidip gelmeleri için de vasıta ücreti 50 lirayla ayda 125 lira alınmaktadır...

Bu haberin kıyısında bir resim: Milyoner çocukları halk oyunu oynuyor... Yan-yazısı şu: Silifke'nin yoğurdu, ...Seni kimler doğurdu?...

Seni doğurtan baba... Halka dokuz doğurttu...

Eğitimde yeni gerçekleştirilen bu son Devrim haberini okuyunca, insanın sokaklarda, çamur, toz ve çirkef içinde, güzelim günlerini işe, çapa'ya, inşaata gitmiş analarına, babalarının uzağında geçiren Türk çocuklarının niye hâlâ Ertem'i mercek sandığını daha iyi anlıyoruz.

Can YÜCEL

AZINLIK HAKLARI

Kıbrıs'taki Türk haklarının tesbiti konusunda taraflar arasında tam bir görüş ayrılığı vardır ve bu görüş ayrılığının giderilmesi imkânsız görülmektedir. Rumlar, çoğunluk tarafından yönetilecek birleşik bir devlet içinde Türk haklarının tesbitinde direnirken, Türklere Kıbrıs'ta iki eşit toplumun kabul edilmesini istemektedirler.

Amerikan ağız...

Türkiye'nin güvenliği için

Mehmet Ali AYBAR

BİR süredir doğu-batı ilişkilerinin yeniden sertleşmeye başladığı gözden kaçmıyordu. Sovyetler Birliği ile dört müttefikinin silahlı kuvvetlerinin 20 Ağustos 21 Ağustos'a bağlayan gece, ansızın Çekoslovakya'yı işgal etmeleri, bu gerginliği daha da artırmıştır. Sovyetler Birliği'nin Birleşmiş Milletler yasasının 53 ve 107. maddelerine dayanarak Federal Almanya'ya müdahalede bulunabileceğini bildirmesi ve sınır boyunca yığınak yapması üzerine savaşa doğru gidildiğini bile ifade edenler çıkmıştır. Karamsar yorumların mihrakının Federal Almanya olduğu görülmekteydi.

AYNI karamsar yorumlara bizde de rastlandı. Kimi siyaset adamları ile kimi gazeteler kuşku yaratan karamsar yorumlar yapmakta birbirleriyle adetâ yarışa giriştiler. Hükümet çevreleri ise, kuşku ve huzursuzdu. Kuşku ve huzursuzluğun nedenini anlamak zor değildi. NATO'nun bir üyesi olarak bir savaşın bizi dışarıda bırakmayacağı düşünülüyor ve böyle bir ihtimalin korkunç sonuçları hesap ediliyordu. Gerçi Çekoslovakya olaylarının ilk günlerinde gerek sayın Cumhurbaşkanı, gerek Başbakan Çek olaylarını NATO ittifakının lüzumunu gösteren bir olay olarak değerlendirmek istemişlerdir.

FAKAT Türkiye'nin bir savaşa sürüklenmesi ihtimali karşısında, elde edildiği farz olunan güvenliğin, aslında bir mâna ifade etmediği o kadar açıktı ki, NATO kalkını arkasında bulunmayı mutlu bir olay olarak göstermeye çalışanların ileri sürdükleri gerçekler birazcık düşünebilen kimseleri inandıramıyordu. Bugüne kadar NATO'yu savunmuş olanlarda borçlunun vade günündeki telaşı ve huzursuzluğu sezilmekteydi. Hükümetin görüşlerini yansıttığı anlaşılan Dışişleri Bakanlığının bir yetkilisi, Almanya'ya yapılacak herhangi bir saldırının, NATO camiasına yapılmış bir saldırı sayılacağını; fakat böyle bir durumda Türkiye'nin soğukkanlılıkla hareket etmesi gerektiğini

belirtiyordu. Diplomatik üslubun gizlemek istediği gerçek, savaşın patlak vermesi halinde, hükümetin hislerle değil soğukkanlılıkla hareket edeceği ve savaşa sürüklenmemeğe çalışacağıdır.

ANA muhalefet partisinin sayın liderinin demeçlerinde de, aynı kuşku ve hesaplar görülmekteydi. Hiç kimse Türkiye'nin savaşa sürüklenmesini istemiyor ve gerek hükümet, gerek CHP'nin sayın lideri, Sovyetler Birliği ve Amerika'ya karşı düşmanca davranmaktan kaçınmakla Türkiye'nin savaş dışı kalabileceği umuduna bağlanıyorlar.

Eski ittifaklarda müttefiklerden birinin savaşa giriş şartlarını başka türlü yorumlayarak, savaşa girmemesi mümkündü. Buna pek çok örnek gösterilebilir: İkinci dünya savaşında müttefikimiz İngiltere'nin bizi savaşa sokmak teşebbüslerine bizzat Sayın İnönü, Adana ve Kahire'de ustaca karşı koymayı başarmıştır. Fakat NATO ittifakı, Amerika'ya, müttefiklerinin ülkelerinde, askeri üsler kurmak imkânını verdiği ve bu üsler kurulduğu için artık küçük müttefiklerin savaştan kaçınmaları fiilen önlenmiş bulunmaktadır. Amerika, Sovyet Rusya ile savaşa karar verdiği an Türkiye otomatik olarak savaşa sürüklenecektir. Zira, yurdumuzdaki Amerikan üslerinden havalanacak uçak ve füzeler bu üs ve alanları Sovyet uçak ve füzelerine imhası gereken hedefler haline getirecektir. Keza Sovyetler Birliği Amerika ile savaşa tutuşmayı kararlaştırdığı an, aynı üsler gene saldırının ilk hedeflerini teşkil edecektir. Sayın İnönü bu noktayı cevapsız bırakıyor.

BU duruma evvelce de bir kere düşüştüğümüz ve Birinci Dünya Savaşı'na, kumandası bizde olmayan iki savaş gemisinin Rus limanlarını bombalaması sonucunda bir oldu-bitti olarak girdiğimiz malumdur. Aynı tuzağa bir kere daha düşmemiz, telafisi imkânsız facialara yol açar. Amerikan üsleri yurdumuzda kaldıkça tedbirli ve

ihtiyatlı olmanın hiçbir faydası yoktur. Tedbirli olmak, henüz vakit varken, Amerikan üslerinden yurdumuzu temizlemeyi gerektirir.

SU husus kesin olarak açıklanmalıdır: Son sözlü dalma Amerika'nın söylediği ve söyleyeceği NATO ittifakında kalmanın, Türkiye'ye sağladığı ve sağlayacağı hiçbir gerçek menfaat yoktur. Tersine, bu ittifakın içinde kalan Türkiye; heran yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bunu açıkça söylemek, bu korkunç gerçeği halka anlatmak ve Türkiye'nin NATO'dan çıkması, üslerden arınması için mücadele etmek, bugün için yurtseverliğin, milletseverliğin, halkseverliğin ve milliyetçiliğin ta kendisidir, bu faziletlerin biricik şeklidir. Amerika ile Sovyetler Birliği arasında çıkacak bir savaşta Türkiye'nin hiçbir menfaati yoktur. Türkiye böyle bir savaşın mutlaka dışında kalmalıdır. Bu ise ancak Türkiye'deki Amerikan üslerinin sökülüp atılması ile mümkündür. Türkiye'nin menfaati, gerek Amerika ile, gerek Sovyetler Birliği ile aynı uzaklıkta olan ilişkiler kurmaktadır.

HER iki devletle eşitlik dairesinde dostluk ilişkileri Türkiye Amerika'nın nüfuz ve etkisinden kurtulup, tarafsız ve tam bağımsız bir dış politikaya, Atatürk dış politikasına döndüğü zaman kurulabilir. Milli güvenliğimizi kendi gücümüzle korumak zorundayız. Küçük devletlerin büyük devletler liderliğindeki askeri ittifaklara girmeleri kaçınılmaz şekilde bu devletleri bağımlı duruma düşürmektedir. Küçük devletler güçlü bir devletin liderliğindeki bu ittifaka girer girmez ülkelerinde üsler kurulmasına izin vermeyi ve silahlı kuvvetlerini savaş zamanında büyük devletin emrine sokmayı taahhüd ederek, daha ittifaka girdikleri an bağımsızlıklarını ve egemenlik haklarını kendi elleriyle sınırlamış olurlar. Bu gibi ittifakların küçük üyeleri için asıl tehlike, ittifakın lideri olan büyük devletten gelmektedir. Çekoslovakya bu gerçeğin son ve hazin örneği olmuştur.

TANIDIĞIM

Sabiha Zekeriya SERTEL

Türkiye'deki faşist baskılar yüzünden iki büyük Türk yazarı, Nâzım Hikmet ve Sabiha Zekeriya Sertel, ömürlerinin son yıllarını vatanlarından uzakta geçirmek zorunda kalmışlar ve çok sevdikleri halklarına kavuşamadan hayata gözlerini yummuşlardır. Geçen ay Bakû'da yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak bu dünyadan göçen Sabiha Zekeriya Sertel, beş yıl önce, aynı şekilde yurdundan uzakta ölen Nâzım Hikmet'le ilgili anılarını kaleme almış, yıllarca beraber çalıştığı büyük Türk şairinin bilinmeyen yanlarını kendine has üslûbuyla anlatmıştı. Ölümünden sonra elimize geçen bu çok değerli anıları ANT okurlarına sunmayı bir görev sayıyoruz.

NÂZİM, Hikmet için yazdığım bu yazı,

onun edebî şahsiyetini, veya politik faaliyetini belirtmek için yazılmış değildir. Sadece, 1928 den aramızdan ayrıldığı güne kadar beraber çalıştığımız günlere ait bazı hatıralardır.

Nâzımın hayatı, eserleri, kavgası üstüne bir eser yazmak isteyenlere yardımcı olabilir. Nâzımın 1928 de Moskova'dan döndükten sonraki hayatını yakından bildiğim için, herkesçe bilinmeyen bazı noktaları belki aydınlatabilirim.

«Resimli Ay» Mecmuası, 1924-31 yılları arasında eşim Zekeriya Sertel'le beraber çıkardığımız ilerici bir dergiydi. Şekil bakımından magazin tipinde bir resimli mecmua idi. Fakat muhteva bakımından toplumun derinlerini işçi ve köylünün hayatını aksettiren bir dergiydi. Kurtuluş Savaşından sonra, tamamlanmayan burjuva demokratik inkılabının tamamlanmasını hedef tutmuştu. Geniş ölçüde bir demokrasi kavgası açmıştı. Böyle bir mecmua Türkiye'de ilk defa çıktığı için, geniş okuyucu kitlesi toplamıştı. O zamanlar bir mecmuanın 15 bin sayı satış yapması görülmemiş bir olaydı.

Nâzım Hikmet Moskova'dan döndükten sonra eski dostu Valâ Nureddine bu mecmuada çablamak isteğini söylemiş.

«Müşahhâk yapmaya da razıyım» demiş. Valâ da 1928'de birgün Nâzım'ı ahp mecmuaya getirdi. Bundan sonra, Nâzım mecmuanın en belli başlı rûknü oldu. Tabii Nâzım çapında bir adam müşahhâk olarak kalamazdı. Az zamanda kuvvetli şahsiyetiyle mecmuaya hâkim oldu. «Resimli Ay»ın demokratik platformuna bir de sosyalist platform eklenmiş oldu.

Nâzım bir taraftan şiirler yayınlıyor, bir taraftan da sosyalizm dâvasına adam kazanmaya çalışıyordu. Nâzım'ın yeni bir teknikle yazdığı şiirler, İstanbul'un kültür merkezi olan «Bâbâlı» de bir bomba gibi patladı. Burjuva ediplerinin gözleri kamıştı. Nâzımın şiir sanatında eski kalıpları kırıp atmasına isyan ettiler. Kendi mecmualarında Nâzım'a karşı hücumla geçtiler. Fakat Nâzım'ın tesiri altında yeni bir nesil türemeye başlamıştı. Genç şairler Nâzımın tekniği ile şiir yazar oldular. Onun gibi şiire sosyalist muhteva sokmaya başladılar. Bu şairlerin şiirleri «Resimli Ay» da yayınlanıyordu. Yeni şairler Nâzım'ın etrafını bir halka gibi çevirmişlerdi. Bundan sonra «Resimli Ay» bütün ilerici yazarların, müelliflerin toplandığı bir mecmua oldu.

Sabahaddin Ahi, Sadri Ertem, Mahmut Yesari, Peyami Safa gibi o zamanın tanınmış edipleri «Resimli Ay» ın etrafında toplanmışlardı.

Sadri Ertem, Nâzım'ın fikir ve edebiyat hayatında yaptığı inkılabı «Resimli Ay» ın Haziran 1930 tarihli sayısında, «Hem materyalist, hem şair olmak kabil midir?» başlıklı yazısında şöyle anlatıyordu:

«Yeni bir ses var, Nâzım Hikmet'in sesi. Şairlerin dilinde aynı ses veren, âhenkleri birbirine benzeyen manzum kadayımlar arasında Nâzım'ın sesi, bir tunc gibi, demire inen bin beygir kuvvetinde bir balıyoz gibi gümürdüyor.

Nâzım yeniliğin ifadesidir. Bu yeniliğinden dolayı Nâzım bize anten gibi, radyo gibi meçhuldür. Onu anlatanlar, anlamak isteyenler şimdiye kadar yalnız bir şey yapılar. Kendilerinden ve damaklarındaki lezzetten bahsettiler. Kimi radyoyu ilk dinleyen adamın hayretini gösterdi. Kimi, «Ben bundan hoşlanmıyorum», kimi de «Benim zevkime uymuyor» deyip çıktı. Ben kendi intibalarından ziyade, onu size bir makınanın parçalarını anlatır gibi anlatmaya çalışacağım.

Nâzım şairdir. Ve yepyeni bir mektebin başıdır. Bu mektep hem dış, hem iç bakımdan yenidir. Nâzım'ın «35 Satır»ı olsun, «Jokent ile Siyansu» olsun veya «Varan Üç» ü olsun, bütün yazılarında olduğu gibi, hepsinde göze çarpan bir şey var: Nâzım'ın yeniliği. Nâzım'ın şiirlerini okuyan bunu derhal farkedir. Nâzım'ın mısraları nefes alır. Onun harfleri değil, noktaları bile, üzerlerine basıldığı zaman ses veren birer elektrik düğmesidir.

Mısraların bu hale gelmiş olması, onun ne kadar kalıplardan kurtulduğunu gösterir.

Nâzım sanatın ve yaşayışın bir felsefe sistemine sıkı sıkıya bağlanmış bir adamdır. Bu felsefe materyalizmdir. Şiir onun elinde bir inkılap vasıtasıdır. Nâzım nasıl «Berkley'de felsefesinin ana hatlarını çizmiş, «Bahri Hazer» de diyalektik materyalizmin eşsiz nümunesini vermişse, her şiirinde de bize olduğu gibi görünmüştür.

Yoksa bazıların ters anladığı gibi değil...»

Bu satırlar, o zaman ilerici edipler arasında Nâzım'a verilen değer bir ifadesidir. Fakat burjuva edip ve şairleri sanat hayatında doğan bu yeni sestən hoşlanmadılar. Açıkta açığa ona karşı hücumla geçtiler.

Nâzım'ın hicivleri

Nâzım, bu hücumlara hiciv mahiyetinde yazdığı şiirlerle cevap verdi. Hücum edenler Yakup Kadri, Ahmet Haşım gibi en tanınmış edipler ve şairler, Hamdullah Suphi gibi de şair bozmaları idi. Nâzım, Yakup Kadri'ye «Mukaddes Apis başlı bir adam», Ahmet Haşım'e «İki serseri var» başlıklı şiirleriyle cevap verdi. Ahmet Haşım, sanat sanat içindir, diyen, kendisi için şiir yazan bir şairdi. Halk ve cemiyetle hiçbir ilgisi yoktu. Hatta o zamanlar şiiri bırakarak, bir Fransız şirketinin idare meclisinde üye olmuştu. Nâzım'ın ona verdiği cevap «Resimli Ay»'ın Eylül 1930 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

Bütün bu hücumlara rağmen, yeni teknik ve yeni muhteva ile yazan şairler çoğalıyor. Nâzım'ın tesir ve nüfuzu artıyordu. Hatta, küçük kızını Yıldız her akşam onun şiirlerini dinleye dinleye, onların âhengini kapnış, hastalığında «Yataakta bir hasta var» başlığı altında bir şiir yazmıştı. Şiiri okur okumaz Nâzım'ın gözleri doldu. «Bu şiiri Resimli Ay'da basalım» dedi. Ve şiirin altına şu satırları yazdı:

«Hiç şüphe yok ki, yedi yaşındaki Yıldız çok istidath. Fakat Yıldızın başarısında yeni şiirin muazzam zaferi gizlidir. Yeni şiir tekniği hayata o kadar yakın ve canlı konuşma lisanına o kadar bağlar ki, yaşının küçüklüğüne rağmen, zeki ve istidath Yıldız onu çabucak kavrayabilmiş ve güzel bir şiir nümunesi vermiştir. Bu neyi gösterir? Bu herşeyden önce yeni şiir tekniğinin ve sanatının uydurma bir teknik olmadığını, bir elbise değil, bir deri gibi bugün lisan cevherine sarılmış bulunduğunu isbat eder. Yeni bir şiir tekniğiyle yazı yazanlar ve Yıldızın nesli bizimledir. Onlar bizim başladığımız işi sonuna kadar götüreceklerdir.»

Nâzım, burjuva şair ve ediplerine karşı açtığı savaşa «Putları Yıkıyoruz» kampanyasıyla devam etti.

«Putları yıkıyoruz»

Nâzım bu kampanyada Namık Kemal, Abdülhak Hamit gibi en büyük şair ve edipleri ele alıyor, bunların şiirlerindeki eksikliği gösteriyor, muhteva yoksulluğunu belirtiyordu. Bunların sadece gül ve bülbülden, kadın ve havadan bahseden şiirlerini tenkit ediyordu. Bu kampanya yalnız gericiiler arasında değil, bazı ilericiiler arasında da hoş karşılanmamıştı.

Abdülhak Hamid kendisine yapılan hücumdan sonra, bir akşam Nâzım'ı yemeğe davet etti. Davetname geldiği zaman mecmuanın yazı işleri odasında oturuyorduk. Nâzım evvelâ düşündü, sonra: «Atatürk'ün davetini reddettim ama, bir şairin davetini reddedemem» dedi. (Atatürk o zamanlarda Nâzım'ı dinlemek üzere Dolmabahçe Sa-

NAZIM HIKMET

...daki sofrasına davet etmiş ve Nâzım bu davet reddetmişti.)

Ertesi gün Nâzım'a intibalarını sorduk.

— Burjuva ama, büyük şair, dedi. Beni karısı Lüsyen hanımın kapıdan karşıladılar. Abdülhak Hamid uzun boyu, bacaklarına kadar sarkan siyah elbiseyle âdeti bir İngiliz lorduna benziyordu. Gözünde tek gözündeki monokl, ha düştü, ha düşecek diye ödem kopuyordu. Beni mükellef bir salona aldılar. Lüks avizeler, 14 cü Lui stili bir salon takımı. Kendimi bir sarayda sandım. Bir sofra, bir masa... Londra'dan getirtilmiş Skoç viskileri ve dört çeşit içkiler. Masanın bir ucundan öbür ucuna kadar kuş sütüne varıncaya kadar herşey var. Masada bir yabancı misafir daha vardı. Dört kişi sofraya oturduk. Ben mahcup bir çocuk gibiydim. Abdülhak Hamid bir sanat bahsi açtı. Sanat tarihinde, çeşitli edebiyat mekteplerini şiirde ve edebiyatta, tiyatrodan meydana gelen değişimleri öyle anlatıyordu ki, karşısında cehlimi duydum. Fakat ben de ona, onun bilmediklerini, realist sanattaki gelişmeleri anlattım. Büyük bir ilgiyle dinledi. Sonra, dedi ki: «Putları kırmakta haklısınız, biz de edebiyat hayatına atıldığımız zaman, aynı şeyi yaptık. Divan edebiyatını yıkıp, tanzimat edebiyatını getirdik. Türk edebiyatında yeni hamleler yaptık. O vakit biz onları yıktık, şimdi de siz bizi yıkacaksınız.» Abdülhak Hamid'in bu geniş görüşüne hayran oldum. Oysa ben çetin çarpışmalar yapacağım sanmıştım.

Sonra Nâzım bir ok gibi yerinden fırladı, eliyle sarı saçlarını karıştırdı:

— Bunların hepsi iyi, hoş ama, gözünü gözünden ayırmayan genç karısı Lüsyen, masanın ortadan ayağına bastı dedi ve güldük.

“İnkılâpçı şuur,”

Nâzım'ın başlıca hedefi Türk şiir ve edebiyatında inkılâp yapmak değildi. Onun için en önemli mesele işçi sınıfının inkılâpçı şuurunu uyandırarak onu savaşa çekmekti. O zaman memlekette işçi sınıfı neüz teşkilatlanmış değildi. Sendika kurma hürriyeti, grev yapma hakkı tanınmamıştı. Sosyalistler legal faaliyet gösteremiyordu. Nâzım, şiirleriyle bazen açık, bazen kapalı, işçilere savaş çağını ağızla söylüyordu. Mecmuaya işçilerle mektup geldiği zaman, sevgilisinden mektup almış bir âşk gibi sevinir, mektupların cevaplarını kendisi yazardı.

Sıcak bir yaz günüydü. Nâzım merdivenleri aşağı koşarak, soluk soluğa odaya girdi:

— Haberiniz var mı? Şoförler grev yaptı, dedi. «Onlara Sirkeci'de rastladım, yamağa koştu.» «Nâzım, belediye vergileri artırdı, biz de işi bıraktık», dediler.

O zaman İstanbul'da otobüs servisleri yoktu. Bütün vasıtalar durmuştu. Yalnız Tramvaylar işliyordu. Nâzım hemen setresini çıkardı, masanın altına geçti, «Sesini Kaybeden Şehir» başlıklı şiirini yazdı. Şiirden bir parça:

Adedi devir

Sıfır.

Şehir

sustu.

Kilitlendi nokta nokta şehrinin

Asfalt beton çenesi...

1900 nokta nokta senesi

Nokta nokta ayında

Sokak boş,

Bir baştan bir başa sokak boş, bom boş cebim gibi...

Kesildi akıyor su...

Ne bir motor uğultusu,

Ne dönen bir tekerlek var.

Nâzım, gençleri ve yazarları dâvasına kazanmak için onlarla saatlerce münakaşalar yapıyordu. Bir ara Peyami Safa'yı kazanmak sevdasına düştü. Peyami kuvvetli bir yazardı. Fakat hırçın, asab

kokayın çeken serseri bir gençti. Ona rağmen Nâzım onunla meşgul oldu. Bir gün uzun bir münakaşadan sonra, Peyami dedi ki:

«Sizlerle bir trene bindik. Beraber seyahat ediyoruz. Ben demokrasi durağına kadar sizlerle beraberim, ondan sonrası için Allaha ısmarladık.»

Fakat Peyami demokrasi durağına varmadan trenden indi. Hitlerin arabasına bindi. Türkiye'de faşizmin, bilhassa İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitlerin en büyük avukatı oldu. Nâzım hakkında en çirkin yazıları yazan, onu ve benî polise 'urna' eden Peyamidir. Nâzım, Peyami hakkında da «Yetimi Sefas» başlıklı bir hiciv yazmıştı.

Bir gün, büroda çalışıyorduk. İçeriye uzun boylu zayıf bir genç girdi. Elindeki yazıyı masanın üstüne bırakarak:

— Size bir yazı getirdim, dedi.

Hayran hayran Nâzım'a bakıyordu. Nâzım hemen yerinden fırladı:

— Sen kimsin oğlum? dedi.

Köylü - aydın ittifakı

«Ben Emin Türk; Musallım mektebini bitirmiş bir köylü çocuğuyum. Köyümden geliyorum. Mecmuaya «Köyümden neler gördüm?» başlıklı bir yazı getirdim.»

Nâzım daha yazıyı okumadan,

— Aman evlâdım, sen bize her vakit yaz, dedi.

Nâzım için köylü aydınları kazanmak, muhtindeki aydınları kazanmaktan çok daha önemliydi. Yazıyı mecmuada yayınladık. Aynı sayıda benim de bir Amerikan mecmuasından tercüme edilerek ilâvelerimle geliştirilmiş bir yazım çıktı. «Savulun, geliyorum» başlığını taşıyordu. Bu yazılardan dolayı savcı Emin Türk'le benim aleyhinde A.ğır ceza mahkemesinde dava açtı. Benî Atatürk'e ve Türk Milletine hakaretle, Emin Türk'ü de sınıf lar arasına nifak sokmakla suçlandırıyordu.

Benim için istenen ceza 20 yıl hapis, Emin Türk için ise üç yıl hapis idi.

Avukat benim yazımın ilmi mahiyette bir yazı olduğunu isbat için üniversite profesörleriyle yazarlardan şahitler dinlenmesini, Emin Türk'ün yazdıklarının da gerçeğe uygun olduğunu isbat için köyünden şahitler getirilmesini istedi. Mahkeme bu isteği kabul etti. İkinci celsede Emin Türk'ün köyünden getirdiği köylüler ile, benim için üniversiteden gelen aydın şahitler mahkemede yanya-na şahadet sandayesine oturdular. Savcı, isteğinde ısrar etti. Karar başka güne bırakıldı. Mahkemeden çıkıp büroya geldik. Tabii müteessirdik. Nâzım, hemen merdiven ağzına koştu, aşağıda kahveciye seslendi:

— Mehmet, bize çok şekerli sekiz kahve.

Nâzım, herkese «Mehmet» derdi. Arkadaşlar sordular:

— Neden çok şekerli?

Nâzım gülerek cevap verdi.

— Siz mahkemenin gidişine bakmayın, biz bu gün büyük bir zafer kazandık. Mahkemede köylü - aydın ittifakını kurduk. Yarın da köylü - işçi birliğini kuracağız.

Plâğa alınıyor

Nâzım'ın «Bahri Hazer» ve «Salkım Söğüt» şiirleri Sahibinin Sesi Kolombiya müessesesi tarafından plâğa alınmıştı.

Bir gün Erenköyünde bir kır kahvesinde otuyorduk. Masalarda tektük yapı içtileri vardı. Civarındaki bir yapıda çalışıyorlardı. Kahveci, Nâzım'ın plâklarını gramafona koydu. Az sonra, masaların hepsi doldu. Nâzım'ın gözlerinde ateşler

yanıyordu. «Yirmi beyanname dağıtsam bu kadar işçiye okutamazdım» dedi.

Arakadaşlardan biri sordu:

«Bu plâklar için kaç para aldın?»

— Kaç para aldığımı değil, plâkları yapan müesseseye kaç para vermeliğim lazım, onu bana sor. Param olsa, bu plâkları üstüne para verecek çoğaltır ve yayardım» dedi.

Nâzımın plâğa alınan şiirleri kahvehanelerde, lokantalarda evlerde çalınıyordu. Hükümet telaşa düştü. Kahvehanelerdeki plâkları toplattı. Genç yerlerde bunların çalınmasını yasak etti.

İmzasız adam

Nâzım, fazla dikkati çekmemek için «Resimli Ay»daki şiirlerinin bazılarını bu adla yayınlamıştı. Bir çok yazılarının altında da hiç imzası yoktu. Şüleyman adıyla yazılmış yazıları vardır. «İmzasız Adam» imzasıyla yayınlanan şiirlerinden birini aşağıda veriyorum:

İhtilâl-i Kebir

Dördü de önümdeydi

Kan içindeydiler...

Severim kamı:

Ananın rahmında olduğu

ve giyotin

sepetine dolduğu için

Dördü de önümdeydi.

Kan içindeydiler...

Yetiştin onlara,

Omuzuma deydim.

— «Kahrol Danton»

Ölmelisin Robespiyerim!

Yaşasın Marat!

Ben Baböfle beraberim,

dedim

Ve geçtim onları.

Robespiyer, Danton

Baböf, Marat...

Ne başlangıç, ne son!

doğan, ölen, ne anacağım

doğan, ölen, doğan hayat...

Nâzım'ın «İmzasız Adam» imzasıyla yazdığı şiirlerden biri de «Arife»dir. Bir gün galiba Beyazıt Meydanı'nda gençlerle bir konuşma yapmış. Bu sebepten tevkif edilmeyi bekliyormuş. O gün matbaaya gelince, masa başına oturup şu şiiri yazmıştı:

Bu gece değilse,

yarın

gece

Gireceğim kodese...

İçimde yaprak kımıldamıyor,

Deliksiz uyku gibi rahat

geniş

için

Rahat

geniş

için

Havalarla mavilikleri

Yeni doğmuş bir çocuk gibi

seyredişim-

den

Dün

ben

Şehrin meydanına gidip...

onlar için

kardelerimizi öldürmeyelim.

Ve bu gece değilse

yarın

gece

Gireceğim kodese

İçimde yaprak kımıldamıyor.

Ellerimi başımın altına koyuyorum,

denizi duyuyorum

duyuyorum.

Gelecek hafta : MOSKOVA'YA GİDİŞİ

440 kilometre yürüyenler konuşuyor

ANKET SORUŞTURMA

Osman S. AROLAT

Geçen hafta içerisinde Millî Eğitim Bakanı İhamî Ertan, bir konuşma yaparak «Özel yüksek okulların devletleştirilmesinin anayasaya aykırı olduğunu» açıkladı. Aşağıda bu konuşma ile ilgili olarak geçen yıl İstanbul - Ankara arasındaki 440 kilometrelik yürüyüşü katılan dört Teknik Üniversite öğrencisinin görüşlerini bulacaksınız.

HASAN YALÇIN (Geçen yılın Teknik Üniversite Birliği Başkanı)

Teknik Üniversitelerinin özel yüksek okulların devletleştirilmesi tezine bağlı uzun Ankara yürüyüşünün üzerinden bir yılı yakın bir zaman geçti. Bu süre içinde hayli önemli gelişmeler oldu.

İnşaat mühendisleri ve Mimarlar odaları mühendislik yeteneklerinden yoksun olarak yetiştirilmiş özel yüksek okul mezunlarına kapılarını kapadılar. Bunun yanında Ankara ve İstanbul üniversiteleri hukuk fakülteleri özel okulların anayasaya ve kamu yararına aykırı kuruluşlar olduğunu geç de olsa tasbit ettiler.

Gençliğim ve halkın duyarlılıkla göz önünde tutması gereken eleştirilerimizi bir kere daha maddeleştirmekte yarar görüyorum :

- Özel yüksek okullar, halk eğitimi, kuran kursları ve imam hatip okullarıyla birlikte baltahyan kuruluşlardır.
- Türkiye'nin bilimsel ve teknolojik geleceğini yokeden kapitalist tuzaklardır.
- Anayasa ve onun eğitim ilkesine aykırıdır.
- Özel yüksek okullar, iktidara ve onun dayandığı sınıfa çömezler, sözcüler yetiştiren, bunu yaparken de çocuğunu özel okula vermek zorunda bırakılan halkı soyan ticarethanelerdir.
- Özel yüksek okullar anayasanın kamulaştırma ilkesine uygun olarak devletleştirilmeli ve orada okumakta olan öğrenciler gece öğrenimine geçirilerek devlet okullarına zarar görmeyecek şekilde aktarılmalıdır.

PEKİN PLATİNEL (Mimarlık Fakültesi Öğrencisi)

İstanbul'dan Ankara'ya kadar yaptığımız 440 kilometrelik yürüyüşten bir yıl sonra tekrarlıyorum : «ÖZEL YÜKSEK OKULLAR DEVLETLEŞTİRİLMELİDİR»

Anayasanın 12, 20, 50, 120. maddeleriyle apaçık çelişkili sömürü alanları olan özel yüksek okullar elbette kamusal yarar olan kurumlar olarak gösterilmek istenecektir. Bu meseleyi menfaatleri sömürüye dayanan kişiler ve sınıflarla tartışmak yer-sizdir.

TURAN CELAYİR (Makina Fakültesi Öğrencisi)

Geçen kasım ayında yapılan özel yüksek okullar yürüyüşüne katılan bir öğrenci olarak İhamî Ertan'ı bir kez daha protesto ederim. Anayasadaki özel okullarla ilgili maddelerin yapılarak demagoglarla değişmeyeceği kesindir.

Anayasa maddelerini belli bir sınıf menfaatine göre uygulamak pek o kadar kolay değildir. Özel okullar anayasaya aykırıdır. Aykırı olmadığını bozuk düzeni sürdürmeğe hevesliler söyleyecektir.

SUAT NECDET ARSEVEN (Makina Fakültesi Öğrencisi)

Ankara'ya kadar yürüdüğümüz zaman bir kelime oyunu ile yüksek okullar ad altında kurulan, özel yüksek okulların anayasaya aykırılığını belirttik :

Madde 12 : Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Madde 50 : Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindendir.

Madde 120 : Üniversiteler ancak devlet emriyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler bilimsel ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Bugün iktidarın eğitim bakanı kalkıp özel okulların anayasaya aykırı olmadığını ileri sürüyor. Herhalde özel okulları bir ticaret kurumu olarak gören bugünkü sermayeci sınıfın temsilcisi bir iktidarın eğitim bakanından başka türü de bir söz beklenmezdi.

İşgal ve sonrası için öğrenciler ne diyor

GEÇEN hafta içerisinde İstanbul Üniversitesi'nde ve Teknik Üniversite'de okuyan öğrencilere bir anket uygulanarak hazırandaki işgal hareketlerini değerlendirmelerini sağlamaya çalıştık. Teknik Üniversite'de görüşmelerin yeni başlamış olmasından dolayı sonuçlar üzerinde öğrenciler görüşlerini açıklamak için sürenin erken olduğunu belirttiler. Bu nedenle, aşağıda, İstanbul Üniversitesi'nde okuyan 249 erkek, 230 kız öğrencinin verdikleri yanıtların değerlendirilmesini bulacaksınız.

Öğrencilerin hemen hemen tümü yakın işgal ve boykot hareketlerinin nedenleri üzerinde bir birleşime varıyorlar. Bu konuda kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında da görüş ayrılığı yok. Erkek öğrencilerin yüzde 77'si, kız öğrencilerin ise yüzde 85'i en etkin neden olarak üniversite eğitiminin yetersizliğini görmekte. Buna ek olan nedenler ise, öğrencilerin kötü sosyal şartlara, kötü ekonomik şartları ve öğrenim sonrası iş bulma güçlüğüdür. Öğrencilerin yarıya yakını bu şartların hepsinin işgal ve boykot hareketlerini etkilediğinde birleşiyorlar.

Bunların dışında, 1965 yılında çıkarılan yönetmeliği sebep olarak gören öğrenciler olduğu gibi, iyi sonuçlara ulaşılması için öğrencilerin bütününe üye olduğu derneklerin kurulmasını gerekli görenler de vardır.

Öğrencilerin çok azı partilerin olaya doğrudan doğruya etkili olduğu inancındadırlar. Bu konuda üç partiden söz edilmekte; A.P., C.H.P. ve T.I.P. Partilerin etkinlikleri konusunda açıklama yapan A.P.'nin bu konudaki etkileri olumsuz, T.I.P. ve C.H.P. ise olumludur.

Cevap veren öğrenciler, işgal hareketlerinde öğrenci örgütlerinden F.K.F., T.M.T.F. ve M.T.T.B. nin etkili olduğundan söz ediyorlar. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği'nden ise kimse söz etmiyor. Yani öğrenciler kendilerini temsil etmesi gereken örgütün hiç etkili olmadığı inancındadırlar. Erkek öğrencilerin yüzde 59'u, kız öğrencilerin ise yüzde 25'i öğrenci örgütlerinin hiç etkinliği olmadığı görüşündeler. Erkeklerin yüzde 14'ü, kızların ise yüzde 33'i örgütlerin etkin olduğu sonucuna varmışlar. Az sayıda öğrencinin açıkladıkları isimlere göre M.T.T.B. ve T.M.T.F.'nin etkileri olumsuz, F.K.F. ise, bazı öğrencilere göre olumlu, bazılarına göre ise olumsuz etki yapmış. Bu sonuçlar da göstermektedir ki, öğrenciler bu konuda etki açısından farklı, fakat örgütlerin etki açısından benzer görüşlere sahiptirler.

Erkek öğrencilerin yüzde 13'ü kız öğrencilerin ise yüzde 27'si öğretim üyelerinin etkin olduğu inancındadırlar. Bu konuda öğrencilerin yarıya yakını öğretim üyelerinin az etkili olduğu görüşündeler. Ancak bu etkinin olumluluğu ya da olumsuzluğu konusunda bir görüş birliğine varılamamaktadır. Etkili görenlerin yüzde 52'si öğretim üyelerinin olumlu etkileri olduğu görüşündeyken yüzde 48'i de olumsuz olduklarını inanıyorlar.

Resmî makamların, erkek öğrencilerin yüzde 67'sine göre kız öğrencilerin yüzde 65'ine göre etkileri olmamıştır. Erkeklerin yüzde 14'üne, kızların ise yüzde 18'ine göre az etkileri olmuştur. Etkili gören kız ve erkek öğrencilerin oranı aynı olup sadece yüzde 9'a ulaşmaktadır. Resmî makamları az ve etkili gören öğrencilerden çoğu bu etkinin olumsuzluğuna inanmakta çok az ise olumlu olduğu görüşüne katılmaktadır.

Boykotlar tekrar

HAZİRAN işgali üzerine düzenlediğimiz anketin sonuçları ve yeni olaylar ışığında kesin olmakla beraber bazı yargılara varabiliriz. Dış dünyada öğrenci hareketleri sürmekte olup bazı ülkeler de yeni olaylara gebe bir gerilim içerisinde. Ülkemizde üniversitelerin açığı yeni bir işgal olayıyla başlamıştır. Ankara Tıp Fakültesi'nin öğrencileri atam çalışması dan yana almayan 58 öğretim üyesinin bu davranışına karşı olduklarından öğrenci me başlamamışlardır.

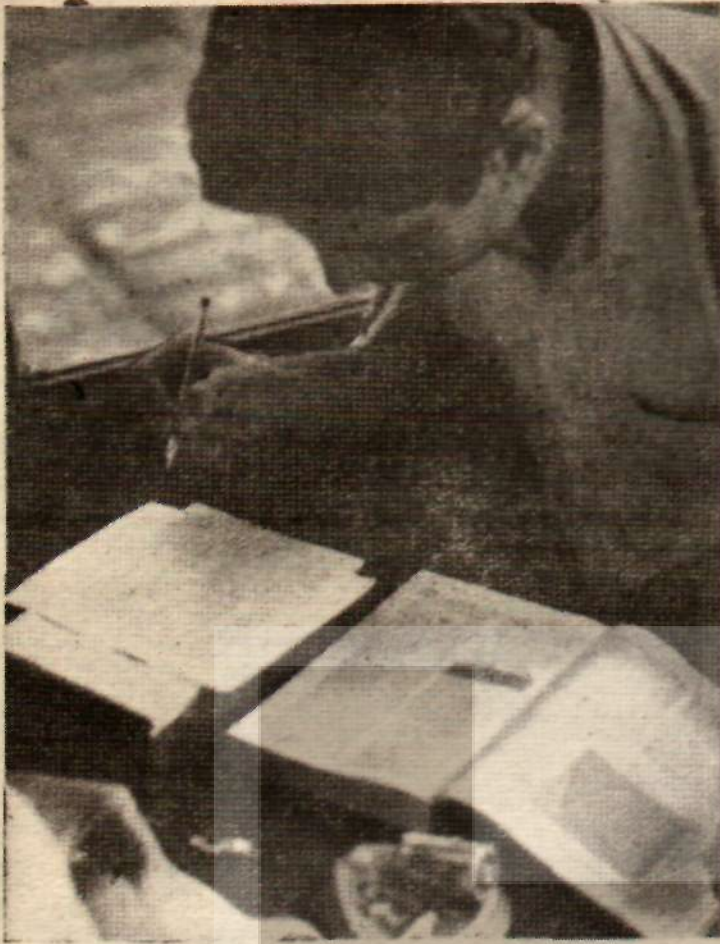
Ülkemizdeki olayları daha iyi değerlendirmemiz için bazı çevrelerin ve iktidarın bu konudaki tutumunu gözden geçirmek gerekmektedir. İktidar olayların başlangıcından beri büyük bir kayıtsızlık içinde. Bunun yanında, öğrenciler aleyhine açtıkları soruşturmalarda ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrencileri cezalandırma isteklerinde iktidarın etkilerini görmek mümkündür. İktidar olayları doğrudan doğruya bir şiddet hareketi olarak ele alınmaktadır. Ve tek ders meselesinde siyasal yatırım peşinde koğan-

lar bu meselede çözüm getirecek hiçbir eğitim göstermemekte, olayların küllenmesini beklemektedirler. Öğrencilerin kendi açıklamaları da iktidar çevrelerinden olumlu olarak pek bir şey beklemediklerini ortaya koymaktadır.

Geç olarak savcılar tarafından açılan soruşturmalarda ve öğrenciler hakkında istenen mahkûmiyet kararları da yeni direnmelere sebep olacak bir durum yaratmıştır.

Öğretim üyelerinin önemli bir çoğunluğunun tutumları da iktidar çevrelerinininkine paralel olarak gelişmiştir. Öğretim üyelerinden kurullarda görevli olanlarından önemli bir kısmı öğrencilerin üniversitenin bir unsuru olduğunu unutmamışlardır. Bu şekilde alınan kararların eksik olduğu düşüncesi bu öğretim üyelerinin akillarının kuyusundan bile geçmemiştir. Hatta öğrencilerin doğal hakları olan yönetime katılma istekleri «Maoist» eğilimler olarak nitelendirilmiştir. Hal böyle olunca öğrencilerle öğretim üyeleri arasında zor kapatılır ve belki de kapatıl-

Anketi yanıtlayan öğrencilerin hepsi olayı "gerçek bir öğrenci hareketi" olarak nitelendirmektedir. Bir anlık öğrenci grubunun hareketi olduğuna hiçbir öğrenci inanmamaktadır.

Konunun en büyük önem taşıyan bölümünde, yani isteklerin yeterli olup olmadığı ve sonuçlar üzerinde verilen cevaplar iyimser olmaktan uzak. Kız öğrencilerin yüzde 55'i, er-

kek öğrencilerin ise yüzde 66'sına göre fakültelere özgü istekler yeterli değildir. Kız öğrencilerin yüzde 37'si, erkek öğrencilerin ise yüzde 27'si isteklerden memnundur. Kızların yüzde biri isteklerin kısmen gerçekleştiği inancında. Erkeklerin yüzde iki ve yüzde üçü ise istekleri lüzumsuz görmekte-

dir. Geri kalan öğrenciler bu konuyu cevaplandırmayarak karsız kalmaktadırlar.

Görüşlerini açıklayan öğrencilerden bazıları bu konuda şunları söylemektedir: "Önemli olan zihniyet değişikliğidir. -Bu aşamada istekler yeterlidir. Reform kitabı tatbik edilirse evet. -Bu istekler meseleyi halletmez. Öğrenciler oy hakkı alarak yönetime katıldıktan sonra istekler yeterli olabilir. -Tabiki mümkün olmayanları da var."

Durumu fakültelere göre ele alırsak sadece Hukuk Fakültesi öğrencilerinin istekleri yeterli gördükleri, diğerlerininse yetersiz buldukları sonucuyla karşılaşıyoruz. Hukuk Fakültesinden 69 öğrenci istekleri yeterli bulmakta, 39'u ise yetersiz görmektedir. Bu oran Tıp Fakültesi'nde 20 yeterli görene karşı 26 yetersiz bulanla sürmekte, Kimya, Eczacılık Fakülteleri ve Dişçilik'te buna yaklaşık oruç alınmakta, Fen ve Edebiyat Fakültelerinde ise memnun olmayanların sayısı bir hayli kabarmaktadır. İktisat Fakültesi'nde geçen hafta başlamış olan şubat hakkı görüşmelerinin ve yeni ek isteklerin sonuçların yeterliliğine etkili olabileceği görüşü ileri sürülmektedir.

başlarken

maz görüş ayrışıkları doğmuştur.

İşgallerden elde edilenleri gözden geçirirsek, kısa vadede öğrencileri dardan kurtarıcı, fakat uzun vadede çözüm getirmeyici bir yapıyla karşılaşıyoruz. Nitekim sorunlarına kısa vadede çözüm bekleyen ve 2000'e yakın öğrencinin belge almaktan kurtulduğu Hukuk Fakültesi'nde öğrenciler sonuçlardan memnundur. Buna karşılık tam çalışma meselesinin halledilemediği fakültelerde öğrenciler sonuçlardan memnun olamamaktadırlar.

Öğrencilerden bir kısmı bu düzende köklü değişimlerin yapılamayacağı inancındadırlar. Bu nedenden bu eksik çözümleri doğal sonuçlar olarak nitelendirmektedirler.

Bütün bu gerçekler göstermektedir ki, yeni olaylarla başlayan ders yılının hemen başında, sorumlu kişilerin bu kayıtsızlıktan kurtulması ve soruna çözüm arayıcı gözlerle eğilmesi gereklidir. Öğrenciler haklarının ne olduğunu sorunu sorma durumundadır. Ve herhalde istekleri tam anlamıyla karşılanana kadar da sormaktan vaz geçmeyeceklerdir.

TEK DERS OYUNU

Feyzullah ERTUĞRUL

MİLLÎ Eğitim Bakanı, önce düşünmedi, sonra hayır, daha sonra cinceleceğini dedi ve hemen ardından epikis diyerek, tek dersten sınıfta kalan çocuklarının durumuna yanıp tutuşan anababaların yüzünü güldürüyordu. Aslına kalırsa, Bakan hayır derken bile, ileride epikis demeye kararlıydı. Ne var ki, tek dersten sınıfta kalan öğrenciler ve onların ana babaları, halkoyunun dikkatini bu konuya çekmeye yetecek kadar sokağa dökülmeliydi. Çünkü tek ders bahşığı ile seçmen avlamanın en etkili yöntemi buydu. Nitekim okuyan, tek dersten sınıfta kalan çocuğu olsa da olmasa da, herkes gösteriler, bildiriler sayesinde konuya dikkat kesildi. Gidersek, yalnız ilgili çocuk ve ileri değil, çabışçı haberine ilgi duyan tüm kamuoyu, öğrenciyi bir tek dersten sınıfta koyan öğretmenlere karşı seçmen yurttaşını esirgeyen (!) çabışçı Bakanza minnettar kaldı.

Tek dersten sınıfta kalmayı kaldıran Millî Eğitim Bakanı, seçmen yurttaşını gerçekten esirgemiş midir? Ve gerçekten, tek dersten sınıfta bırakan sistemin sorumlusu öğretmen midir?

Hemen belirtelim ki, hayır. Çünkü tek dersten sınıfta kalma kararını veren öğretmen değil, onun iradesinin dışında, Millî Eğitim Bakanlığının ta kendisidir. Bilindiği gibi, daha önce eborçlu geçme usulü bakanlığa kabul edilmiş, ama çok geçmeden kaldırılarak eski şekle dönmüştür. Ancak bu değişiklik kâğıtta kalmış, gerçekte her yıl, tek dersten sınıf geçme hakkını bakanların lütfu ile verilmektedir. Duruma bakılırsa, Millî Eğitim Bakanları, tek dersten sınıf geçme hakkını yönetmeliklerde çabak olarak bulundurmaya değil, bakanların cebinde saklı bir seçme bahşığı olarak tutmayı yeğlemektedir. Bu bozuk düzenin bakanları elbette haklıdır: Tek dersten sınıf geçme olanağı bir çabak olarak yönetmeliklerle tanınırsa, seçmen yurttaşına tek dersten sayıf alan çocuğunun dardına düşmeyecek, bu yüzden ortada çabışçı yoluyla oy avlama olanağı kalmayacaktır. Başka bir deyişle, Millî Eğitim Bakanlarının şahsında şu bozuk düzeni girin gösterme fırsatlarından biri kaçacaktır. O halde en iyisi, yönetmelikler ne derse desin, çabışçı gelenekleştirmektir.

Peki, bu egelenek öğretmen için neye ve keça mal olmaktadır?

Hemen belirtelim ki, çabışçı usulü bir yandan seçmen yurttaşını tavlamaya yada

oy avlamaya yararken, öte yandan öğretmenin sosyal prestijini sarsmakta, özellikle halk arasında "kötü adam" olarak tanınmasına yol açmaktadır. Çünkü tek dersten sınıfta kalma usulü devam ettiği sürece, ilgili öğrenciler ve de onların anababaları, öğretmenin çir tek dersten çocuğunu sınıfta koymak istediğine, yani garaz beslediğine hükmedebilmekte, hiç değilse çabışçılığa yaptığına inanabilmektedir.

Her sosyal fenomende olduğu gibi, bu olayda da sınıf gerçeğine eğilmek gereği vardır:

Egemen sınıf yönetimlerinde, bürokrat tabakaların, emekçi sınıflar aleyhinde esmürü aracı, "kötülük aracı" olarak kullanıldıkları bilimsel bir gerçektir. Öte yandan, başka bir bilimsel gerçek de şudur: Emekçi halklar, bilingsizlik ortamında, araç kullanıran görünmez egemen ellere değil, "kötülük aracının" bizzat kendisine kızarlar. Egemen sınıf yönetimleri işte bu kızgınlık ortamında "ekurtarıcı" yada "ekoruyucu melek" edasıyla ortaya çıkarlar. Böylece, bilingsiz halk yığınları kendi aleyhlerindeki kanun, yönetmelik ve emirleri çıkaran egemen sınıfların niteliğine daha da yabancılaşırlar; bu sınıfları ve onların siyasal temsilcilerini, kendilerini devlet memurunun kötülüğünden esirgeyen bir "ekoruyucu melek" olarak tanırlar.

Bu sosyal-bilimsel mekanizmanın halk dilindeki adı, etazyaya tut, tavşana kaç usulüdür. Ne var ki, emekçi halkımız bu sözü, günlük hayatında sık sık geçen, bu soydan, ama pek yalın olaylar için söylemiştir ve gerçekte emeğini sömüren sınıfların "ekancaklığı", en güzel biçimde tanımlayan "tek ders oyunu" gibi oyunların henüz farkında değildir. Bir gerçeği itiraf edelim ki, öğretmenler olarak bu türlü oyunların biz de çoğu kez farkında olamıyoruz. Türk öğretmenin en büyük, en güçlü, en etkili tek örgütü olan Sendikamız TÖS'ün Genel Merkezince yayınlanan tek derste ilgili cildiyetten irak bir bildiri, bunun en son örneğidir. Oysa Sendikamızın Genel Merkezi, halk ile öğretmenin sırtından oy avlama sisteminin en tipik örneği olan tek ders oyununu, mutlaka bozmalıydı.

Son olarak belirtelim ki, öğretmenlerimizin ve onların en büyük, en güçlü ve en etkili tek örgütü olan Sendikamız TÖS'ün, buna benzer tüm sömürü oyunlarına "DUR" diyebilmeleri, halkımızın ittifakını kazanarak ve onu anayasa olanaklarıyla "öncülü" bilimsel ve eylemine yöneltmek mümkün olacaktır.

İstekleri yeterli görmeyen öğrencilerin sonuçlardan da tam olarak memnun olamaları doğaldır. Fakat, isteklere göre alınmış olan sonuçlar konusun-

da öğrenciler daha az kötümser. İsteklere göre elde edilenleri erkek öğrenciler arasında yüzde 35'i yeterli bulmakta, yüzde 14'ü kısmen yeterli bulmakta, yüzde 32'si azımsamak-tadır. Yüzde 9'una göre sonuçlar daha belli olmadığı için görüş bildirmek erkendir. Yüzde 10 ise bu düzende bu mesele-nin başarılamayacağı inancın-

dadır. Kız öğrenciler bu konuda daha karamsar. Yüzde 18'si isteklerin tamamen, yüzde 21'i kısmen elde edildiğine inanmakta, yüzde 56'sı ise isteklerin elde edilemediği görüşündedir. Yüzde 6'sı sonuçların belli olmadığını söylerken sadece yüzde biri meselenin bu düzende halledilemeyeceği inancını belirtmektedir.

Fakültelere göre durum ele alınırsa sonuçlardan en çok memnun olanları Hukuk Fakültesi öğrencileri teşkil etmektedir. Tıp, İktisat, Eczacılık fakülteleri öğrencileri az da olsa memnun; Kimya, Fen, Edebiyat ve Diş Hekimliği öğrencileri ise açıklanan sonuçlardan hiç memnun değildirler.

İMECE

89. sayısı çıktı.

Ceyhan Atuf Kansu, Hürrem Arman, Fakir Baykurt, Nebi Dadaloğlu, Ahmet Köklügiller, Ahmet Uysal, Doç. Dr. N. Koçtürk, A. Ziya, Yetkin Aröz, Nuri Ayvaz ve daha bir çok güçlü hınzalar.

P.K. 373 Ankara

Abone: 12,5 Lira.

Ant Der. 526

Nasır'ın halksız sosyalizmi ve çıkmazı ...

Önceki sayımızda «Cezayir Sosyalizmi» üzerine aylık marksist Monthly Review Dergisi'nde yayınlanan bir incelemeyi yayınlamıştık. «Halksız Sosyalizmin İflası»nı ortaya koyması bakımından Türkiye'de de geniş yankı yaratan N.B. MILLER'in bu incelemesinin Ortadoğu ile ilgili bölümünü de bu sayımızda yayınlıyoruz.

SURIY' ve Irak'ta kurulan askeri hükümetler kısa fasıllarla değişmektedir. Suriye'deki askeri hükümetler ordunun dikta rejimini, Irak'ta kiler ise Nasır taraftarı bir elitler sosyalizmini esas almaktadırlar.

Mısır'da Başkan Nasır, emperyalizm, sömürgecilik ve tekelci sermayeye karşı «geri kalmışlık çemberini aşma» çabalarında, sosyal demokrasi ile askeri milliyetçilik programları arasında bir uzlaşma sağlama yolunu tutmuştur. 1962'de yayınlanan ulusal beyanname de Nasır'ın, «tâviz politikasını devrimci esaslara dayandırmak» kendisini suçsuz göstermeğe çalıştığı gözlerden kaçmamıştır. Bu nedenle, Nasır'ın, Baas Partisi kurucuları olan Selahaddin Bitar ve Mişel Eflak tarafından temsil edilen bir görüşle komünizm aleyhtarlığı ile Arap milliyetçiliğini birleştirerek Arap toplumlarına özgü koşullar açısından sosyalizme barışçı yoldan geçişi sağlama amacına yöneldiği sanılmakta ise de, bu görüş hatalıdır. Çünkü Nasır, devrim hareketinde önderlik edecek halk kitlelerini bu uğurda harekete geçirmeyi başaramamıştır. Bilindiği üzere, halkın devrim hareketine katılması ne askeri

tedbirlerle, ne de bunların döneminde ileri sürülen millî güvenlik mülahazalarıyla sağlanamaz. Halkın devrimi benimsemişliği kabul edilince de, bir süre sonra gene geleneksel toplum yapısının kurulması ihtimalinden söz etmek normal hale gelir.

Ortadoğu'da devrim mücadeleleri, ya sözde «liberal» askeri dikta rejimlerinin kurulması ya da halk kitleleri yerine devletin azınlık burjuva aydınlanma yönetilmesiyle sonuçlanmıştır.

Halkın bütünüyle ve tek vücut halinde devrim mücadelesine katılmasını sağlamakta yetersiz kalmak, doğrudan doğruya devrimin yenilgisini sonucunu doğuracaktır. Frantz Fanon'un belirttiği üzere, «Gerçek kurtuluş, her cephede girişilecek olan savaşta kazanılabilir. Ancak bütün ulus kurtuluş savaşına katılmak üzere ayakla-

Tipik bir geri bıraktırmış ülke olan Mısır'da sosyalist düzeni kurma iddiasına rağmen emekçi halk kitleleri devlet yönetimine ağırlıklarını koyamamışlardır.

nırsa, yeni birey eski toplum yapısının fosilleşmiş bir ürünü olmak durumundan kurtularak ulusal kurtuluş davasına paralel bir gelişme gösterecek, zafere ulaşacaktır.»

Bugüne dek uygulanan Arap sosyalizminin gerçek sosyalizme ile en ufak bir bağlantısı yoktur. «Sosyal adalet» ve «iktisadi kalkınma» hamleleri sözde kaldığı sürece, karma ekonomiyi «refah devleti» kavramıyla birleştirip elde edilen karıyı sosyalizm olarak nitilemek kolaydır.

Devrimler yalnız iktidarı ele geçirmekten ibaret olmadığı, halkın devrim mücadelesine katılmasını sağlamak için bunun yanı sıra köklü bir sosyal yapı değişikliğinden kaçınılmayacağı gerçeği artık herkesçe bilinmektedir. Ayrıca, «sınıf mücadelesinin, yalnızca ekonomik koşulların değiştirilmesi hedefine yönelmediği, aslında devrimin siyasi yapısında «eşit kuvvete sahip olma» amacı güttüğü açıkça kavranmalıdır. Örneğin, Mısır'da sosyal zenginlikler eşitlik esasları uyarınca yeniden dağıtıldığı için sınıf mücadelesinin sona erdiğini söylemek yanlış olur. Çünkü Mısır'da henüz siyasi kuvvet dağılımı sürecinin tamamlandığı ileri sürülemez. Esasen sosyalist devrimin temel ilkesi de, devlet yönetiminin halk tarafından yapıldığı bir geçiş döneminde, tedricen devlet mülkiyeti sisteminden doğrudan doğruya sosyal mülkiyet sistemine geçilmesi ve bu sürecin bütün halkın iştirakiyle yürütülmesidir.

Arap toplumunun sosyal yapısı ile Avrupa toplumunun yapısı arasındaki farklılık nedeniyle Arap ülkelerinde sınıf çatışmasının ortadan kaldırıldığı, dolayısıyla Arap toplumuna özgü niteliklerden olarak sosyalizme geçişin sınıf mücadelesine gidilmeksizin mevcut sosyal yapıda bir takım tâvizlerle iç çelişkilerin çözülmesi şeklinde aldığı ileri sürülmektedir.

Böylece Arap sosyalizmi, sosyal yapı değişikliğini iki aşamada gerçekleştirecek sosyal demokrasi kavramına dönüştürülmüştür. İşte ekonomik sorunlarla sosyal sorunların birbirinden bağımsız olarak iki farklı aşamada çözümlenebileceği esasına dayanan bu mücadele stratejisi, neticede halkın devlet yönetimine katılma-

Mısır'da siyasi iktidar, Başkan Nasır'ın çevresinde toplanan bir azınlığın elindedir.

ve sosyal mülkiyet düzeninin kurulması hedeflerinden uzaklaşmasına sebep olacaktır.

Üretici sınıflar devlet yönetimine katılmaktan alkonmakta, dolayısıyla sosyalist devrimi korumak görevini yerine getiremez duruma itilmektedir. Bu iş sonunda iktidara emekçi sınıflara geçeceği bir devrim hareketini zorunlu kılacaktır. Sosyalist ekonomik yapının gerekliliği üzerine uzun nutuklar vererek toplumun köklü bir yapısal değişiklik geçirmesini sağlamak imkânsızdır.

İşte «orta sınıfların devrim mücadelesinde yükümlendikleri ağır sorumluluk, devrim hareketinin kitlelere maledilmesi meselesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Adı geçen sınıf, esas olarak kaynağını köyden alan ve belirli bir eğitim düzeyine eriştiğinden devlet memuriyeti ya da hizmetler sektörünün bir diğer kesiminde görev alan bir gruptur. Bu sınıf, öğrendiklerini hangi alanda uygulamaya

koyacak, sosyal yapının değiştirilmesi amacı güden devrim mücadelesinde ne gibi bir görev yüklenmektedir?

Bu grup, bütün Ortadoğu'da en gerekli olan şeyi, yani köylülerle sosyal devrim arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır. Bu grubun ve öğretilerin görevi şunlardır:

Kitleleri devrimin dinamizmi içinde kaynatmak, reform hareketlerine kitlelerin de iştirakini sağlamak için olan eğitmek ve örgütlendirmek, ve devrimden sonra halihazırda yeni rejim içinde sınıf mücadelesini tamamlamak yolunda görev almasını ve rejimi korumasını sağlamak için yol göstermek.

Hindistan, Meksika ve Bolivya örneklerinden alınan ders açıktır: Endonezya'da sağ kanadın gerçekleştirdiği askeri darbe ile Ortadoğu arasında yakın bir ilgi vardır. Köylüye dayanan bir devrim hareketinin gerekliliği konusunda tavize hiç yer yoktur. Gerekli olan sosyal devrimin gerçekleşmesi için bir program saptanması yolundaki çalışmalarda iktidara kazanılması ve sürdürülmesine temel olacak bir işçi-köylü

32 LİRA BİRDEN TASARRUF

ANTA derhal abone olmak suretiyle dergimizi yüzde 32, kitaplarımızı yüzde 20 tenezzil olarak satın almak ve bir anda 32 Lira birden tasarruf sağlamak imkânına sahip bulunuyorsunuz. ANTA yıllık abone olanlar 125 Kurşun dergiyi 84 Kurşun okuyarak yılda 21 Lira tasarruf edebileceklerdir. Ayrıca bugüne kadar yayımlanmış olan kitaplarımızdan SAVAŞ ANILARI'nı 8, MARKSİZMİN TEMEL KİTABI'nı 4, SİYAH İKTİDAR'ı 6, GEMİLLA GÜNLÜĞÜ'nü 8, ORTA DİREK'i 12 Lira ve NÂZİM HİKMET'in POLEMİKLERİ'nin 6 Lira'ya alarak 11 Lira tasarruf edebilirsiniz. ANTA'nın indirimli abone tarifesi şöyledir: Yıllık 44 Lira, altı aylık 22 Lira, üç aylık 11 Lira. Bu büyük tasarruftan istifade etmek için abone beğeni ile istediğiniz kitapların bedellerini «ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeniz kâfidir.

ANTA DERHAL ABONE OLUNUZ

Arap milliyetçiliği, bugünkü haliyle, amacından uzaklaşmış bir maceradır. Gerçek Arap milliyetçiliği sadece anti-emperyalist bir sosyalist çerçevede başarıya ulaşabilir.

hareketi yerine parlamenter demokrasi veya anti-emperyalist milliyetçilik kabul edilemez.

Devrimci olmayan sosyalist partiler, gerekli yapısal ve ideolojik dönüşümleri gerçekleştirilmeye yeterli değildirler.

Sosyalizme yönelen bir hareket içinde «devrimci kitle suurusu» yoksa devrimin ilerletilmesi ve tehlikelerden korunması sağlanamaz. Devrimci kitle suuru eksikliği, sadece devrim sürecini yavaşlatmakla kalmaz, devrimin geri çevrilmesine sebep olur ve karşı devrimin zafer kazanması için gerekli koşulları sağlar.

Son olarak, İsrail konusuna da kısaca değinmemiz zorunludur. İsrail'in ve emperyalist çıkarlarının birbirine paralel olduğunu ispat etmeğe hüsum yoktur. Amerika ve siyonist dünya Ortadoğu'da zayıf bir Arap dünyasını sürdürmeğe çalışmaktadır. Fakat bundan, İsrail'i yenmenin, emperyalizmi yenmek demek olduğu sonucunu çıkarmak, fazla sağlam bir varsayım değildir. Eğer İsrail emperyalistlerin uşağı ise, niçin usakla uğraşmaz? İsrail'i yok etmek amacıyla kurulacak bir ittifak, anti-emperyalist Arap ulusları ile aynı sayıda emperyalist taraftan Arap uluslarını ihtiva eden bir ittifak, batın güçler tarafından en arzu edilen şeydir. Birincisi, Arap dünyası zayıf ve bölünmüş durumunu koruyacaktır. İkincisi, konvansiyonel savaşlara bel bağlandığı için, kitlelere dayanan bir devrimci hareket baltalanacaktır. Üçüncüsü, evvelce birer sömürge olmaları yüzünden Arap uluslarının teknoloji ve eğitim düzeylerinin yetersizliği, yenilmelerine sebep olacaktır.

GARDAŞLARIM

Köy Enstitülerinin yetiştirdiği güçlü Ozan Nebi DADALOĞLU'nun şiir kitabı, GARDASLARIM. P.K. 126 Ankara

Fiatı: 2,5 Lira.

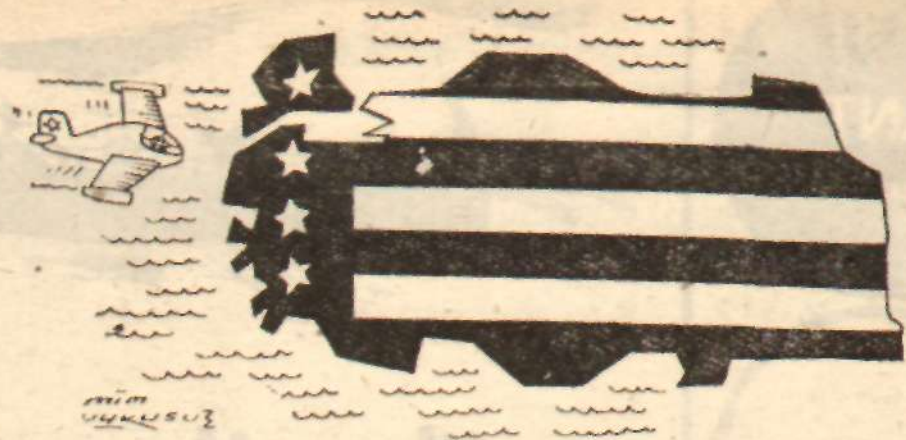
Ant Der 525

caktır. Dördüncüsü, milliyetçi nedenlerle bütün enerji milliyetçi amaçlara yönlendirilecek, bu yüzden sosyalizmin gerçekleşmesi için gereken uluslararası şartlar engellenecektir. Beşinci ve en önemlisi de, Arap ulusları içinde devrimciler ve devrimci olmaları mümkün olan kimselerin sınıf mücadelesinin gerekliliğini idrak etmeleri önlenenecektir.

Enternasyonal sosyalizm yapısı içinde bir Arap milliyetçiliği kabul edilebilir ve gereklidir. Emperyalizm mağlup edildiği takdirde, Arap devletlerini birleştirecek bir bölgesel ekonomik kalkınma programı zorunludur. Fakat yine burada da düşünülenler gerçeğe uymamaktadır. Bir taraftan «sosyalizm, birlik ve özgürlük» gibi laflar kullanılıyor. Fakat gerçekte Arap Birliği, gerçek Arap sosyalizminin gelişmesini önlemek için kullanılan bir mazerettir. Bu çağrı sadece buharan dönemlerinde ortaya atılmaktadır. Bu noktada Arap milliyetçiliği, amacından uzaklaşmış bir maceradan başka bir şey olamaz. Tekrarlamak gerekirse, gerçek Arap milliyetçiliği, sadece anti-emperyalist bir sosyalist çerçevede başarıya ulaşabilir.

Emperyalizmin de, İsrail'in de yenilmesi mümkündür. Bu imkandan yararlanmak için «balk savaşları» yoluyla Arap kitlelerinin her yerde anti-emperyalist güçlerle birleşmesini sağlamak metodunu uygulamak gerekir. Emperyalizme karşı gerçekleştirilecek mücadele için en hayati kışkırtıcı. Bundan verilecek en ufak taviz Arap dünyası içindeki gerici güçlerin daha da kuvvetlenmesini sağlar ve kitlelere dayanan bir devrimci hareketin zayıflamasına yol açar.

Nasıl ki emperyalizmin kendi içindeki çelişkileri, çökeceği günü yaklaştırmaktadır. İsrail'in de iç yapılarındaki çelişkiler düşeceği günü yaklaştırmaktadır. Fakat, bu, İsrail'in dünya yüzünden alınması demek değildir. Sadece yozlaşmış ve çürümüş kapitalist-emperyalist sömürü düzeni yerine dünya çapında sosyalizmin geçmesi anlamına gelir.

— İnşae geçiyoruz Coni, pistler hazırlanmış!...

“Pazarlar bulmalıyız, yoksa Amerika'da ihtilal olur!..”

Dikkate değer bir kitap yayımlandı: Siyasal Bilgiler Fakültesinden Doç. Dr. Türkkaya Ataöv'ün Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin Doğuşu adlı araştırması. İçinde hiçbir yerde görülmemiş, gerçekten şaşırtıcı nakiller var. Şaşırtıcı olan, bu sözlerin Amerikalılar tarafından söylenmiş olması. Örneğin:

«Pazar bulmalıyız, yoksa Amerika'da ihtilal olacak... Dünyanın gördüğü en büyük ve başarılı sömürgeci devleti biziz... Hiçbir ulusta görülmeyen biçimde istila ettik, sömürgeleştirdik ve toprak bakımından büyüdük... Yabancı pazarlara serbestçe girmek dışında bizi hiçbir şey tatmin etmeyecektir... Biz kendi ülkemizde olduğu gibi, dışta da tröstler kurmak istiyoruz... Ormanda kan tadını duymak gibi halkın ağızda bir imparatorluk tadı var... Üç-yüz yıldan beri Amerikan hayatının egemen gerçeği yayılma olmuştur...»

Bu itirafların kimi bir Amerikan senatörüne, kimi itibarlı bir Amerikan gazetesine, kimi Amerikalı bir profesöre, hattâ Amerikan Dışişleri Bakanı ve Bakanına ait. Yalnız, bu söz ve yazıların hiçbirini Amerikan yetkililerinin ağızından bugün isitmenin olanaksızlığını biliyoruz. Bu sözler de bugün söylenmemiş zaten...

Yazar Amerikan emperyalizminin, Amerikan tarihinin belirli bir döneminde açıklıkla konuşulup tartışılmış olabileceği şüphesinden hareket ederek, bu kritik dönemi bulmağa çalışmış. Amerikan endüstri üretiminin belirli bir noktaya erişerek, Yabancı pazarları istilâya ve ham madde kaynaklarına sahip çıkmağa hazırlandığı 1890'ların yalnız Amerikan tarihine değil, çağdaş uluslararası politika sorunlarına da ışık getiren gerçekleri içinde sakladığına inanmış. Amerikalıların daha o yıllarda emperyalist bir politikayı nasıl tasarladıklarını Amerikan belgeleriyle ortaya çıkartıyor. Çoğu eski yayınları kapsayan ve bugün bulunması güç olan bu belgeler Amerika'nın, ortada doğu bloku yokken, dünyayı ele geçirmeyi tasarladığını, kışkırtı bırakmayan bir biçimde, ortaya koyuyor. İşte, kitaptaki çok sayıda örnekten biri... Amerikalı Josiah Strong Ülkemiz adlı kitabında şöyle buyuruyor: «İrkanız... kendi kurumlarını bütün insanlığa kabul ettirebilmek için özellikle saldırgan nitelikler geliştirecek, bütün dünyayı yayılacaktır... Bu güçlü ulus (yani Amerika), Meksika'yı, Orta ve Güney Amerika'yı, denizdeki adaları, Afrika'yı ve gerisini ele geçirecektir...»

Amerika, bugün, buralarda üster kurar, askeri heyetler ve «uzmanların» yollar ve bu toprakları ittifaklar içinde hapsetirken, «hür dünyanın savunuculuğunu» yaptığını, «Bati uygarlığının ortak mirasını koruduğunu», hattâ «emperyalizmle mücadeleyi ettiğini» söyleyip durmaktadır. Oysa, kendi yayılmağa karar verdiği za-

man gerçek nedenin çok başka olduğunu bu kitaptan bu kez Amerikan belgelerinden öğreniyoruz. İşte, Amerika'da 1893'de yayınlanan Yeni Dönem yada Geleceğin Devleti adlı kitapta söylenenlere bakalım:

«Ne ulu bir birleşme: en yüksek ırk, en üstün uygarlık, en kalabalık nüfus, en büyük zenginlik - işte, imparatorluk için en büyük maddi dayanak... Burada «geleceğin devleti» Amerika ve «yeni dönem» de onun imparatorluk dönemi. Bu istilâ ve nüfuz politikasının ne zamana kadar süreceğini de, Harper's dergisinin 1885 yılındaki bir nüshası açıklıyor: «Yeryüzünde her toprak diliyle, diniyle, siyasal alışkanlıkları ve gelenekleriyle ve büyük ölçüde halkın kanıyla da Amerikanlaşmaya kadar... bu iş sürüp gidecektir...» Türkçesi, bütün yeryüzü Amerika'nın eline geçip, herkes İngilizce konuşur, kiliselerden çıkmaz ve yabancı kadınlar yataklarını Amerikalılarla paylaşır duruma gelinceye kadar Amerika yayılma politikasını terketmeyecektir! İşte, Washington Post gazetesinin yakın itirafı:

«Silahımızı kapıp bir imparatorluk siyaseti güdeceğiz...»

Bu imparatorluk siyaseti için gerekirse askeri müdahaleler yapılacak, yerli iktidarlar devrilecek, işbirlikçilerden kukla hükümetler kurulacak ve pazarlar metropollere bağlanacaktı. Büyük Çin pazarına giden stratejik yolların üstündeki Hawai Adalarının ta 1893'de Amerika'ya ilhakını sağlamak için, oradaki Amerikan elefinin gevirdiği dolaplar, kitapta bu günkü bazı iktidar değişikliklerini okuyucularımıza pek iyi anlatacak ipuçları veriyor.

O yıllarda yayılmağa karşı duranların Amerikan Hükümetini suçlamaları, bugün, çoğumuzun söylediklerini hemen akla getirecek kadar açık ve doğru. Washington Post adlı yayım:

«Sorumluluğumuzu kabul etmek zorundayız; bu sorumluluk emperyalist bir politikadır.» derken, Senatör Hoar da 36'ncı Kongrede şöyle çıkışıyor:

«Bu politikanın altında yatana emperyalizm derler ki, bu doktrin kabul edilecek olursa, dünyayı despotizm yararına değiştirmek gerekecektir... Ne biçim özgürlük aşkıdır bu...»

Ve bu emperyalist siyasetin amacı Amerika'nın zenginliği ve içteki sömürücü sınıfın egemenliğini sürdürmekti. Yabancı pazarlardaki ham maddeler yok pahasına talan edilmedikçe, endüstrileşmiş Amerika'nın artık ürünleri gelişmemiş ülkelerde satılmadıkça ve büyük kârlar peşinde koşan Amerikan sermayesi dış piyasaya çıkmadıkça, Amerika iç krizlerden kurtulamayacaktı. Amerika'da işsizler milyonları buluyordu. Senatör Frye'i «pazar bulmalıyız, yoksa ihtilal olacak» sözlerini açıkça söylemeğe sevkeden neden de buydu.

ANT
yayınları

Che Guevara

**Savaş
anıları**

10 LIRA

Emile Burns

**Marksizmin
temel kitabı**

5 LIRA

Stokely Carmichael

**Siyah
iktidar**

7,5 LIRA

Yasar Kemal

Ortadirek

15 LIRA

Che Guevara

**Gerilla
günlüğü**

10 LIRA

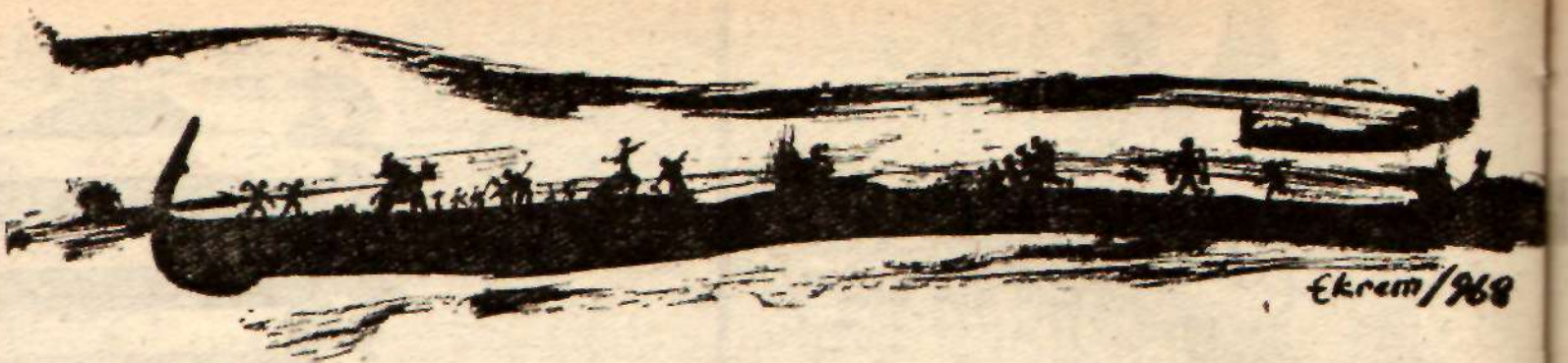
(Toplatıldı)

Kemal Süker

**Nâzım
Hikmet'in
polemikleri**

7,5 LIRA

Genel Dağıtım :
ANT YAYINLARI
Bağmusaşık Sok. 16/39
Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 27 81 09

"İrgatlara 'İrgat,ı oynadık,,

Devrimci tiyatrodan öncüllük yapan gençlerin kurduğu Tarsus Sanat Topluluğu, tiyatroyu köye götürmek için sık sık çevre köylerini dolaşarak Haşmet Zeybek'in İRGAT adlı oyununu ırgatlara temsil etmektedir. Büyük kentlerde sırf gişe yapmak amacıyla burjuva zevklerine seslenen oyunların sahneye konmağa başladığı bir dönemde, Tarsus Sanat Topluluğu'nun köye dönük çabmaları ayrı bir önem kazanmaktadır. Aşağıda Tarsus Sanat Topluluğu oyuncularından Ekrem Kahraman'ın İRGAT'ı temsil etmek üzere gittikleri bir köye ait izlenimlerini okuyacaksınız.

JOHEN Deere hazır... Peki partiyi, dekorları yükliyoruz. Dekor diyorsam, bilinesi değil. Kargılardan, sepetlerden, tilişlerden ve savanlardan alelacele bir köy benzetmesi. Ama inanmış, döğüşümü zün bir kördöğüş olmadığını anlatmağa gidiyoruz.

Bir köye, arkadaşlarla, Haşmet Zeybek'in İRGAT'ını oynamağa gidiyoruz.

Yolda İhsan'den ve Mahzun'den türküler söylüyoruz:

Araplara gitme haca
İnsanlık her şeyden yüce,
Kimi hâfiz, kimi hoca,
Say baba say...

Yolboyunca «Sonora 68, buğdayının yerine ekilmiş susamın tarlaları. Susamlar, otlar otlar. Çiçek açmışlar şimdiden.

«Daha iyi yetiştirilebilir ama, semeriyen seksene mal olursu diyor bir köylü.

«Oteki yern buğdayla bunun verimi nasıl?» diye soruyoruz.

«Aynı sayılır» diye cevap veriyor. «Bu biraz fazla veriyor ama, gübresiydi, suyu du derken dünya masraf gediyo. Buğdayı galdırınca bu masraflar adanın gözüne gözükmez. O yüzden çok kârlıyık sanyok, aslında kendi kendimizi avutuyok... Başka bir şey değil...»

Bir koca kavga bizimkisi; cahilli, umutsuz, keramsarı aydınlatmanın kavgası. Ekmeğin, emeğin, huzurun, barışın kavgası. Sanatın ve sanatın kavgası. Uyuturulmuş milletimizin ve Türkiye'mizin kavgası. Damarlarımızda Mustafa Kemal'in mimlediği karnın gücü var. Bu güç, devrimci güç.

«Vurup aydınlığa çıkarız bir gün, Bu bilekleri kelepçeleri gözümüz de

Bu gözlerin bu güzelliğiyle
Bu aşık suratlı sabahlara,
Emekçi türkülerini asarız bir gün.»

Onların topları, tüfekleri varsa, bizim bir çığ gibi büyüyen sosyalist düşüncemiz ve alınacak hak bilincimiz var. Hak isteyen, devrim isteyen bizlere sokak militanları diye bakanlar, unutmazınlar ki, bizler kendimizin hâlâ adım atmadığı sokaklarda doğup büyüdü. Bizim misim bir evimiz olmadı buğday. Bizim ne içli bir karış kahınlığında hahlarla döğeli odalarımız, ne de, havalandırma tertibatlarımız oldu. Bizler, sokaktaki, devlet kapısındaki, kul kapısındaki düzenimizi kendine göre uygulayan kitleye karşıyız. Döğüşümüz onlaradır. Düzenlerinedir. Kurallarınadır. Bu döğüşü bozuk düzeni gördüğümüz her yerde sürdüreceğiz. Bizim bu döğüşte yitirecek ne rahatımız var, ne de Sultan Süleyman'dan kalma kıratımız...

Bunlar, vardığımız köyün kahvesinde sosyalist köylülerle konuştuklarımız. Yanımızda yörenizde pırıl pırıl düşünceli gençler var. Yaşlılar azınlıkta. Çekoslovak olaylarını konuşuyoruz onlarla. 6. Filo'nun 30 Ağustos'ta neden geldiğini... Amaçla yaşlı bir köylü konuşuyor: «Ocağı dini batır. Valla, gençliğe kızıyorum. Mifin neçmiş. Bunları zorlanan atacan. Mustafa Kemal nasıl etti. Aynen. Nate Mato dinemeyecan. Gençlerimizin hepsi himden bilir. Yapsınlar bir bomba, koyunlar 6. Filo'ya; patlatınlar. O kadar... Bakalım bir daha gelebilirler mi? Valla hep bir b... yiyemezler...» (Bu soruyu bir nıneye de sordum da, «Yanları delinsin!» deyip geçmişti. Türkiye'deki Amerikan sevgisine «bravo» doğrusu!)

Köyde CHP kazanmış. İşçi Partililer de oldukça çok. Bir genç, «Valla!» diyor, «... eskiden AP kazanırdı. Bu yol hep söz birliği edip CHP'ye verdik. Bundan sonra da İşçi Partisine veririz. Yeter ki, gençlik bizimden olsun. Biz gençliği gominist diye tanıtırlar. Ama sizleri görüncü...»

Bizleri aval aval dinleyen köylüler de var çevremizde. On-

lardan biri soruyor: «Yiyenim, siz İşçi Partili misiniz?»

«Heyye emmi!» diyorum. Emmi kesin kesin bakıyor gözüm. Öfkeli. «Yok yiyenim yok! Siz bu memleketi batırırsınız!»

«Neden?»

«Neden olacak. İşçi Partisi'nin gominist olduğunu herkes biliyor. Siz de biliyorsunuz ama bizi söylediyorsunuz.»

«Yok, elddiyim!»

Emmi kalkıveriyor. Yüzündü öfke ve çaresizlik bürümüş.

«Sizimle konuşulmaz galan!» diyor.

Ona kızmış rolü yapıyorum. Kolundan tutup oturtuyorum.

«Otur hele emmi. Konuşalım bu konuyu. Bak emmi, Sen büyüksün. Bense küçüğüm. Sen görmüş geçirmişsin. Eğer ben yanlışsam sen doğru yap! Bu senin ve senin gibi büyüklerimizin görevidir.» diyerek gururunu okşuyorum. Küskün küskün elindeki kibrit çöpüyle oynarken anlatıyor. Ağalısın Anadolu insanının uyutulmuşluğu ile ağalısın şeyleri anlatıyor. Habire anlatıyor ve biz habire dinliyoruz. «Bak emmi! Doğru söylersin diyelim. İşçi Partisi komünistdir, diyelim. Bunu sen nereden biliyorsun?»

«Herkes» diyor.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

(Basım : 60175/521)

Ekrem/1968

«Herkes dediğin kim ki?»
«Herke İstet!»
«Bak emmi! Ben de o herkes-
ten birisiyim ve diyorum ki, iş-
çi Partisi komünist falan değil.
İnanıyor musun?»
«Milliyetçi olsak daha iyi de-
ğil mi?»

«Niye, işçi Partisi milliyetçi
değil mi? Bal gibi. İçimizde gâ-
vur varken milliyetçilik olmaz.
Bağımsız olmak gerek. Bu ça-
da bağımsız, atomlu, füzeli, sa-
nayili milliyetçilik şeker, tat
değil. Benim dediğim milliyet-
çilik bu çağda şeker mi? O za-
man düşman, dıştan görün
düşmandı ama şimdiki düşman
içimizde ve gizli. İşte biz bu
düşmana karşı milliyetçiyiz.
Sen ben milliyetçiyim diyecek-
sin, ama ben şehirden rahatımı
teperek senin bilmediklerini öğ-
retmeye çalışıyorum. Bu durum-
da sen mi milliyetçisin, yoksa
ben mi? Yoksa o her önüne ge-
lene falan komünist deyip de ko-
münistliği açıklamayanlar mı?»
«Valla ne bileyim yiyenim!
El ne derse biz ona yanyok!
Hadin sizin şeyleri gurak öş
çökmeden...»

Pili partiyi indirip getirdik
eynayaçığımız yere. İlk ge-
tirdiğimiz ANT ve FORUM
dergilerini, Harun Karadeniz'in
KAPİTALİST KAPİTALİST -
LER'ini muhtara teslim ettik.
Hayvan pislikleri, ayrık otları,
toz toprakla kaplı, dereli tepe-
li bir yer gösterdiler. Bir köye-
ye şeftali dikmişler. Boyları 50
şer santim var yok.. Bastonlu
bir ihtiyar, iki büküm tavuk-
ları kovalıyor, «Kıtırın çıkar-
mışlar» diyor. «Niye korumu-
yorsunuz?» diye soruyorum. Ce-
vap veriyor: «Amaaani.. Yiye-
nim! Koruyup da ehya mı ola-
cam.»

Sahnenin kurgu biçimini ko-
nuşuyoruz arkadaşlarla. «Şöyle
olsun» diyor biri. Diğeri: «Yok
böyle», «Yok şöyle!»

Köylüler bizi saygılı saygılı
izliyorlar. Yeri değiştiriyoruz. Kar-
gıların ucunu gömmek için. He-
men bir genç koşup elimizden
ahyor baltayı. «Ver gardaş!»
diyor, «Biz gazarık!»

Dekorları kuruyoruz. Kargı-
ları yanlardaki damların üst-
tündeki haymalara halatlarla
tutturuyoruz. Ev sahibi nane,
aklı yitlik, gelip bağırıyor: «Be-
nim evimi mi buldunuz şeyinizi

bağlayacak! Özünl!» Bir çocuk,
«Ne var bel!» diye çıkıyor.
«Hadi lan! Eşşolucşek! Baba-
nın malıydı...» diyor nane. Göñ-
lünü zor ediyoruz. Daha şimdiki-
den damların başı çocuklarla,
genç kızlarla ve kadınlarla dol-
muş...

«Açsınızda» diyor muhtar,
«buyurun yemeğe gidelim.»

Yok mok demeğe kalmıyor.
Sofradayız. Yemeğin her türlü-
sü var. Köylü elbirliği ile ha-
zırlamış bu sofrayı. Herkes o
gün ne pişirmişse göndermiş
bir kap. Bu dayanışmalarını ö-
ğüyoruz. Bize yeni şeyler an-
latıyorlar. Şaşıyoruz.

Köyün kahvelerinden her tür-
lü oyunu kaldırmışlar. Kahve-
lerde sadece çay içilip günlük
gazeteler okunuyor ve günlük
işler konuşuluyormuş. Saat 9.30
da herkes evine gidip uyuyor-
muş. Geceleri gezmek ve gün-
düzleri boğ gezmek yasak ve a-
yıpmış. Diyeceğim herkes iste-
diği gibi hareket edemiyor. Öz-
gürlükleri sınırlanmış. Emekle-
rinin değerini alamadıkların-
dan şikâyetçiler. Dediklerine
göre Çukurova köylerinin dört-
te biri bu düzeni kurmuşlar.
(Köylünün kendi kendine kur-
duğu düzene dikkat! Buna özel-
likle «sosyal» sözcüğünden do-
muz görmüş gibi ürkenler dik-
kat etsinler. Hele Sayın Süley-
man Demirel daha çok...)

Kız arkadaşlar bir köylünün
evinde kılık değiştirdiler. Se-
yircilerimiz hazır artık. Kimisi
köyün okulundan gelen sıralar-
da, kimisi bağda kurmuş yer-
de, kimisi de ayakta bekliyor-
lar. Kadınlar ve genç kızlar
damlarda alı-yesilli düğün giy-
sileriyle oturuyorlar.

Vakit tamam...
Müzik yönetmeni arkadaş çı-
kıp sazıyla hem çalıp, hem söy-
lüyor:

Yarın bayram, eller altlar gi-
yinir,

Ana baba yavrusuna sarılır,
Yoksun olanların boynu bu-
rurur,

Ağlama anacığım ağlama,
buymuş kader.

Lüksler ıstık yerlerine asıldı.
Başladık. Rölüm oyunun orta-

ına doğru dışarıdan girişimle
başladığımız seyirci - köylüle-
rin arasındayım. Hepsi pür dik-
kat kesilmişler. Ağzıları açık,
bekliyorlar.

Sessizlik...

«Ah! İrgat mısın? Gelme
dünyeye... Elin adamı muhta-
rın gızını onarır heç bişe yok.
Biz Kör Vell'nin kör eşşene
delamın, cenderme peşimize
düşer.»

Bu oyuncuların birinin sözü.

«Essah gıı... Vah ke! Yaz-
mak! Allah fukaraya acısın!»

Bu da damdaki kadınlardan
bir ses.

«Susun avradlar! Sizin darda-
rınızı dinneyek diye getirme-
dik...»

Bu da köyün ileri gelenlerin-
den birinin sözü. Ve daha bir
sürü aramız söz. Artık sessiz-
lik yok.

«Bak lan soona! Durmuş A-
H'ye naatlık benzeyor.»

«Haydeee. Bunlar işçi parti-
li lan. Bizimkiler eyi bozulur-
lar valla!»

«Kesin lan! Garsıya eyi dek-
kat edin! Sırf bakmayınan ol-
maz. İçik de duyun! Yok ca-
num. Bu yeni vırızgaları baca-
mı dutup dutup ayıracaan...»

Susan yok. Sahneye «Bir dak-
ka yeyenler! Bana bakan lan!
Dutar dutar dışarı atarım ha!
Bu gardaşlarımız emek edip a-
yaanıza gatlak gelmişler. Bişer-
ler deyorlar. Sırf siz duyusunuz,
gözlerinizle herbir şeyleri gö-
resiniz deyil... Hemi de uyana-
sanız deyil be...»

Oyun boyunca benzer sesler
sürüp durdu. Görevimiz yapı-
rak bütün gerçekleri serdik
gözleri önüne. Ve son deyişi
söyledik cümleten:

Kaderimiz baştan kara
Bağrımızda dinmez yara
Çare arar deva umarız
El uzalmaz bize Ankara...

Köylüler, «Demirel duya» di-
ye çırpırlarken biz de selamı-
mızı verdik ve sorduk: «Bizleri
seyrettiniz. Artık gerçek tiyat-
royu biliyorsunuz. Sizlerden,
bugüne dek tiyatro deyince ne
anlıyorsunuz ve bugünden son-
ra ne anlayacaksınız? Onları
söylemenizi istiyoruz.»

Yaşlı bir köylü oturduğu yer-
den cevap veriyor:

«Valla yiyenim! Bugüne gat-
lak biz tiyatroyu baldırbacak
belleridik. Biz getmezidik ama
gençlerimiz haftada bir fi-
len giderlerdi...» Gençlerde bir
gölüşme...

«Oysama tiyatroyu bize an-
nadan yannus annatmışlar. Ar-
tık uyandık. Tiyatroyu da, sos-
yalizmi de, gominizmi de bel-
ledik. Bundan kelli her önü-
müze gelene ganmak galan.
Sağolun!»

Başka biri:

«Esesine gahrsan, tiyatro de-
mek, bir örnek demek. Hissa
gapiacak, akıl fikir edilecek
bir örnek. Bir hissası bizim

hayatımızın libreti olmayan bir
tiyatroya tiyatro denemez. E-
sesinde tiyatro Türk şeylerini
göstermeli. Elin gâvurundan bi-
ze ne? Biz gendimizi bir gur-
tarak hele!»

İyi geceler dileyip ayrılıyor-
ruz. Vakit gecenin ortası. Aynı
John Deere getirip bırakıyor
bizi gehre... Bankaların ıstık
reklamları daha da parlak ge-
liyor bana. Sinemalar yeni ye-
ni dağılıyor. Şar sineması şunda-
de bekleyen delikanlılar var.

İçerden hoşnut
Önümde delikanlı, genç kız-
lar bir grup var. Türkân Şoray'ı
öğüyor birisi. Diğeri bir de se-
ri saçların ona çok yakıştığını
söylüyor... Sonra gözleri... Vâ-
cudu... Bacakları... Gülüşüyor-
lar. Tanıyorum onları. Belki
saatin üçünde kalkıp ot ka-
maya gidecekler. Eve sapıyo-
rum. Onlar ha bire gidiyorlar.
Gitsinler!

Ekrem KAHRAMAN

AYDINLIK
sosyalist dergi

1 Kasım'da çıkıyor!

Ant Der. 532

**CEVİRİYE PAYDOS! TÜRK BİLGİNLERİNİN,
TÜRK YAZARLARININ KALEMİNDEN
TÜRKİYE'NİN ÖZ SORUNLARI
GERÇEK YAYINEVİNİN «100 SORUDA»
DİZİSİ**

Ceviri eserlerden bakkınlık getiren, Türkiye'nin öz sorun-
larını Türk bilginlerinin, Türk yazarlarının kaleminden
okumak özlemini duyan okurların bu ihtiyacını karşıla-
mak üzere GERÇEK YAYINEVİ yeni bir dizi hazırlamış-
tır. Türkiye'nin ekonomik, sosyal, politik, tarihî öz so-
runları ve bu arada genel kültür, sanat, edebiyat sorun-
ları bu sorunların uzmanlarına incelettilmekte ve her-
kesin kolaylıkla anlayabileceği bir açıklıkta okumayı son
derece kolaylaştıran yepyeni bir biçim içinde sunulmak-
tadır. 15 Ekim 1968'den başlayarak her ay ikişer üçer ya-
yınlanacak olan bu dizinin hazırlanması ve hazırlanmakta
olan ilk kitapları şunlardır:

- 100 SORUDA EKONOMİ EL KİTABI (Türkiye Ekonomi-
sinden Örneklerle) Prof. Sadun Aren
 - 100 SORUDA ATATÜRK'ÜN TEMEL GÖRÜŞLERİ F. Naci
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE GERİCİ AKIMLAR Doç. Dr. Çetin ÖZEK
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE TOPRAK MESELESİ Doç. Dr. Suat Aksoy
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE SANAYİLEŞME MESELESİ İdris Küçükömer
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE SOSYAL SINIFLAR Sencer Divitçioğlu
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE YABANCI SERMAYE Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu
 - 100 SORUDA MİLLÎ MÜCADELE TARİHİ Çetin Özek
 - 100 SORUDA TÜRKİYE İKTİSADİ TARİHİ
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE İŞÇİ HAREKETLERİ Kemal Sülker
 - 100 SORUDA TÜRK HALKBİLİMİ Prof. Pertev Boratav
 - 100 SORUDA TÜRKİYE'DE GELİR DAĞILIMI Dr. Kor-
kut Boratav
 - 100 SORUDA İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİ Sencer Di-
vitçioğlu
 - 100 SORUDA TÜRK EDEBİYATI Rıfat Mutluay
 - 100 SORUDA YENİ TÜRK ŞİİRİ Turgut Uyar
 - 100 SORUDA MITOLOJİ Behçet Necatigil
 - 100 SORUDA SINEMA SANATI Ali Gevgili
- DİKKAT! OKURLARIMIZA BÜYÜK KOLAYLIK : BU
DİZİYE ABONE OLABİLİRSİNİZ! Okurlarımız «Gerçek
Yayınevi — P.K. 655 — İstanbul» adresine 50 lira gönder-
mek ve seçtikleri kitapları bildirmek suretiyle bu diziyi
abone olabilirler. Her abone için bir hesap açılacak ve
istedikleri kitaplar çıkar çıkmaz, % 20 indirimli olarak
adreslerine postalanacaktır; abonelerimiz, hesaplarındaki
50 lira tükenince, tekrar 50 lira göndererek abonelerin-
sürdürebileceklerdir. Kitap fiyatları, genellikle 5 ile 10 lira
arasında olacaktır.**

Ant Der : 524

Beklenen Kitap Çıktı Sosyalist Türkiye ALİ FAİK CİHAN

7,5 yıl ağır hapse, 5 yıl sürgün cezasına çarptırılan yar-
gıç - yazar Ali Faik Cihan'ın bu çok önemli kitabını
yeni bir şekilde sunuyoruz. Bütün kitapçılarda arayınız.

Genel dağıtım :
Toplum Yayınevi P. K. 176 ANKARA

(Ant Der: 520)

Ortak Pazar'a girmek yada girmemek

TÜRKİYE ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (Ortak Pazar) arasındaki ilişkileri düzenleyen Ankara Anlaşması'nın tanıdığı beş yıllık hazırlık dönemi gelecek yıl sona erecektir. Böylece geri bırakılmış bir ülke olan Türkiye'nin zengin Avrupa ülkeleriyle ekonomik işbirliği daha da sıkılaşacaktır. Ancak bu 12 yıllık geçiş dönemi Türkiye'nin kalkınması bakımından yararlı olacak mıdır, olmayacak mıdır? Geçen hafta Türk basınında günlük siyasi gelişmelerin dışında tartışılan başka sorun bu olmuştur.

Bu konuda Tercüman Gazetesi'nin düzenlediği bir soruşturma, özellikle Türkiye ekonomisini elinde tutan büyük komprador kapitalistlerin Ortak Pazar hakkındaki görüşlerini ortaya yurmak bakımından, büyük önem taşımaktadır.

Kendisine soru yöneltilen komprador kapitalistlerden Vehbi Koc «Türkiye Ortak Pazar'a girmeli mi, girmemeli mi?» sorusuna şu cevabı vermiştir:

«Ortak Pazar'a Türkiye'nin katılması gerektiği kanaatindeyim. Aşağıda dört maddede belirttiğim hususlar sağlanabilirse, hiç vakit kaybetmeden 12 yıllık geçiş dönemine derhal katılmamız :

● Demir, çimento, enerji, kömür, ulaştırma gibi bütün sanayiye ilgilendiren temel mal ve hizmetlerin fiyatları Ortak Pazar ülkelerinde sanayie verilen fiyat seviyelerine tedricen immelidir.

● Para faizleri Ortak Pazar ülkelerindeki seviyelere yine tedricen ineblimlidir. Buna yardımcı olmak için sermaye piyasası kurulmalıdır.

● Endüstri, verimli çalışabilmesi için, ihtiyacı olan döviz zamanında temin edebilmelidir. Bunun için döviz gelirimiz art-

Damping!

Akşam'ın polyester-terylene su geçirmez pardesülerinden almak isteyen okurlarımız 5 adet pardesü kuponu ve 160 Lira ile pardesülerini şimdi alabilirler.

AKŞAM
(30.9.1968)

Balka hizmet böyle olur! Birinci sınıf bir pardesüyü 140 Liraya veriyoruz! Bu pardesüler Bugün Gazetesi'nin Halka Hizmet Servisi tarafından yaptırılmış ve kışlık pardesü piyasasını alt-üst etmiştir.

BUGÜN
(3.10.1968)

malı, dolayısıyla bithassa ihracatın ve turizmin geliştirilmesi için derhal faaliyete geçilmelidir.

●İşletmelerde rasyonel çalışabilmek, maliyetleri düşürebilmek ve kaliteleri yükseltmek için sanayiciler Ortak Pazar ülkelerinin takip ettiği çalışma sistemlerine uymak üzere şimdiden hazırlıklara başlamalıdır.

Görüldüğü gibi Türkiye'nin bir numaralı kapitalisti için Ortak Pazar'a girmek demek, özel sektöre devlet eliyle daha büyük imkânlar sağlanması ve Türk ekonomisinin çalışma sistemleri itibarıyla tamamen yabancı sermayenin uydusu durumuna getirilmesi demektir.

Bir diğer kapitalist, Nejat Eczacıbaşı ise Türkiye'nin Ortak Pazar'a bahlama girmesinden yanadır: «Dünyanın bölgesel ekonomilere yöneldiği bir dönemde ülkemizin bu düzen dışında kalmasına imkân yoktur. Ekonomik topluluklar içinde Avrupa Ekonomik Topluluğu, bir çok yönden, hiç kuşkusuz, bizim için en uygun olanıdır.»

Şahap Kocatopçu adındaki kapitalist de, haması bir demegle Ortak Pazar'a katılmaktan yana çıkmıştır: «Tarihte çeşitli medeniyetlere imzasını koyan Türk Milletinin hürriyet içinde

gelmeyi amaç edinen Avrupa Milletleri Topluluğu içindeki yerini hak etmiş, dış politikadaki tecrübesi yanında ekonomik ve kültürel kalkınmasını başaracağına inanıyorum.»

Ticaret Odası Başkanı tanınmış kapitalistlerden Behçet Osmanoglu da Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesini şart koşmuştur: «Ortak Pazar'a girmemizi gelecek Türk nesilleri için bir zaruret olarak görmekteyim. Türkiye Ortak Pazar'a girmediği takdirde ekonomik, politik, sosyal yönlerden çok ciddi zararlara uğrayacak ve müşkül-lerle karşılaşacaktır.»

Ortak Pazar'a girmesi halinde en büyük tehlike ile karşı karşıya gelecek olan milli sanayinin temsilsel olması gereken Sanayi Odası'nın Başkanı Fazıl Zorbu da miali görülmemiş bir gafiat içinde Ortak Pazar tüküsünü söylemektedir: «Türkiye'nin Ortak Pazar'a girmesini şart diye kabul ediyorum. Ortak Pazar diye mütalâa ettiğimiz topluluk, demokratik nizamın ağırlık noktasını teşkil eden topluluk olduğundan, politik noktadan beraber olma hakkı vardır. İkinci, iktisadi durumu bakımından gerek ithalatında, gerek ihracatında yine ağırlık noktasını bu topluluk teşkil etmektedir. Bunun dışında kalmak, Türkiye'nin eko-

nomik inkişafında dağınıklık neticesini doğurur.»

Sırf kendi çıkarlarını düşünerek Avrupa kapitalistleriyle birlikte Türkiye'nin emek gücünü ve tabii servetlerini sömürmek için Ortak Pazar'a girmeye can atan komprador kapitalistlere karşı, Türk halkının çıkarlarını düşünerek Türkiye'nin gerçeklerinden hareket eden bilim adamları da Milliyet Gazetesi'nde Ortak Pazar konusunda görüşlerini açıklamışlardır.

Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Besim Üstünel, Ortak Pazar'a girmenin Türkiye için yaratacağı tehlikeyi şöyle açıklamıştır: «Türkiye'ye daha fazla mal satmak isteyen AET ülkeleri, karşılıklı tavizler üzerinde görüşmeler yapıırken, kendi sanayi ürünleri için daha geniş bir pazar bulma çabası içinde olacaklardır. Türkiye «geçiş dönemi»nde bu yönde tavizler verdiği takdirde, Avrupa'dan yapılacak bol ve ucuz sanai mamul ithalatının yaratacağı rekabet karşısında bir çok sanai tesislerimiz kapanacak veya çok büyük güçlüklerle karşılaşacak, belki de yabancı rakiplerinin eline düşecektir. Yeni kurulması düşünülen sanayilerle de çoğunun kurulmasından vazgeçilecektir. Oysa, Türkiye'nin sanayileşmesini engelleyecek yada geciktirecek bir ortaklık düzeni ne Türkiye'nin milli menfaatlerine, ne de hatta AET ile kurulması düşünülen ortaklığın uzun vadeli çıkarlarına uygun düşmektedir.»

Profesör Sadık Aren de, Milliyet'te «Ortak Pazar bu halde bizi yıkar» başlığı altında yazdığı yazıda aynı tehlikeler üzerinde durarak şu ciddi uyarıya bulunmuştur: «Ortak Pazar'a geçiş dönemi ile birlikte dış ödemeler dengemizi sağlayan büyük vasıtalar elimizden alınacaktır. Bu durumda yerli sanayi çökecek, yeni denge an-

cak ülkemiz, fakirleşerek kurtulabilecektir. Bu arada geçiş dönemine girince bazı sanayi dallarının ihracatına başlanacağını ummak da gariptir. Ortak Pazar anlaşmasında kademe itibak, yeni sanayiler kurulmasına fırsat vermek için değil, verimsiz sanayinin tasfiyesi için düşünülmüştür. Ashada sanayileşmedikçe ve sanai mamuller ihraç edebilir hale gelmedikçe bizden zengin ülkelerle hiçbir birleşme hareketine girmeye razı olunamaz. Aksi halde Türkiye Ortak Pazar gümrük birliğinin şimdikinden çok daha fakir bir üyesi olacaktır.»

Havlayan köpeklerle

Piyasada «dergi» adında altında görünen bazı paçavralar, özel sektörden aldıkları sadakaların hakkını verebilmek için son zamanlarda ANT'a dil uzatmayı, alışkanlık haline getirmişlerdir.

En küçük türkçe bilgisinden dahi yoksun seviyesiz yazılarla ANT'a saldırarak polemik açmak isteyenlere cevabımız şudur:

ANT'ın muhatabı, kemik buldukları kapitalistlerin kapılarında havlayan köpekler değildir. Biz onların ağababalarıyla uğraşırız, bir de köpekleriyle uğraşacak zamanımız yoktur. Gerekirse saldırılarının hesabı yargıç huzurunda sorulacaktır.

Yılın aşk romanı!

Kadın uzunca boyuydu. Son derece biçimli bir vücudu vardı. Uzun kara saçlarını omuz taramıştı. Yüzü çok güzeldi bu kadının. Hele pek usta bir makyajdan çıktığı bembelli son moda robun örtemediği bacakları, İstanbul'da öyle sık sık rastlanacak bacaklardan değil. Ne de kıvrak bir yürüyüşü vardı! Oooh... Çok güzeldi bu kadın! Şu daracak bel, şu bacaklara ve budlara yarasan ve yerleştirileceği yeri gayet ustaca bulmuş olan şu oynak kâğıtlar öyle bir bakışta doyulacak şeyler değildi. Bir gören bir daha unutamazdı bu kadını... Gören hemen pesine düşerdi. Eğer pesin-deyme ayrılmazdı.

TÜRKAN ŞORAY
(Yeni İstanbul - 1.10.1968)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YASAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdür: ALPAY KANACALI ● Teknik Sekreteri: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmucaklı Sokak, Emek Hanı, 16/31 - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ● Posta Kutusu 994 - SİRKEÇİ - İSTANBUL ● Ankara temsilciliği: Tel. 15 40 20 ●

Dişli: SON SAAT, Baskı: VATAN MATBAASI ● Fatura Dağıtım: HÜR DAĞITIM - Çarşıoğlu - İstanbul, Tel: 27 88 64 ● İstanbul Dağıtım: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira. ● İlan: Santimi 25 Lira; yayın İlanları yüzde 50 indirilmiştir. ● Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın İlanları 50 Lira'dan kabul edilmektedir. . .